

Rapportage

Europees Grondwettelijk verdrag

Kwantitatief onderzoek

Project P 1041
18 januari 2005

Een onderzoek in opdracht van **Rijksvoorlichtingsdienst**, te **Den Haag**.

© Auteursrechten voorbehouden.

Niets uit dit rapport mag worden veelevoudigd en/of openbaargemaakt door middel van druk, fotokopie, digitale verwerking of anderszins, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van onderstaand ministerie / onderstaande instantie.

Voor nadere inlichtingen en/of verzoeken om exemplaren van dit rapport kunt u zich wenden tot Rijksvoorlichtingsdienst / Publiek en Communicatie.

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
1. Inleiding	4
1.1. Onderzoeksdoel en opzet	4
1.2. Weging	4
1.3. Subgroepen	5
1.4. Burgersegmenten	5
2. Resultaten	7
2.1. Bekendheid en informatiebehoefte	7
2.2. Referendum en stemintentie I (voor toelichting verdrag)	8
2.3. Kennis en verwachtingen van het verdrag (voor toelichting)	10
2.4. Verwachtingen van het verdrag (na toelichting)	11
2.5. Referendum	12
2.6. Stemintentie II (na toelichting verdrag)	13
2.7. Stemwijzer	16
2.8. Variabelen van invloed op beoordeling verdrag	17
2.9. Samenvatting percentages	18
3. Vragenlijst	20
4. Bloemlezing	30

Voorwoord

In opdracht van de **Rijksvoorlichtingsdienst** hebben MarketResponse Nederland BV en The SmartAgent Company in het kader van de Belevingsmonitor kwalitatief en kwantitatief onderzoek uitgevoerd met betrekking tot het **Europees Grondwettelijk Verdrag** en het **Referendum**. In het voorliggende rapport wordt verslag gedaan van het kwantitatieve onderzoek dat in week 1 van 2005 is uitgevoerd.

Naast deze rapportage is een tabellenboek opgeleverd.

Leusden, 18 januari 2005

ir. G.P. Schieven
(Research Manager)

1. Inleiding

1.1. Onderzoeksdoel en opzet

Het doel van dit belevingsonderzoek is:

Het krijgen van inzicht in de houding van burgers ten opzichte van het Europees grondwettelijk verdrag en het daaraan gekoppelde Referendum, alsmede de (achterliggende) motieven die leiden tot deze houding.

De belangrijkste twee kernvragen die centraal stonden zijn:

- Bent u van plan om te gaan stemmen bij het Referendum (+ motivatie)?
- Gaat u voor of tegen het Europees grondwettelijk verdrag stemmen (+ motivatie)

Kwantitatief en kwalitatief onderzoek zijn ingezet om deze inzichten te verkrijgen. Deze rapportage betreft de kwantitatieve meting. Het onderzoek is telefonisch uitgevoerd onder 810 respondenten van 18 jaar en ouder die geworven zijn uit De Onderzoek Groep, een representatieve afspiegeling van Nederland. Het onderzoek heeft plaatsgevonden van 3 tot en met 10 januari 2005.

1.2. Weging

Om op basis van het steekproefonderzoek uitspraken over de Nederlandse bevolking te kunnen doen, is het van belang dat de steekproef representatief is. Dit betekent dat de steekproef qua samenstelling zoveel mogelijk moet overeenkomen met de populatie Nederlanders. Om dit te realiseren is binnen De Onderzoek Groep een steekproef getrokken die een goede afspiegeling vormt van de Nederlandse bevolking (basis: Minicensus) op variabelen als geslacht, leeftijd, gezinsgrootte, opleiding, werkzaamheid en Nielsen. Echter, door differentiële non-response wijkt de netto gerealiseerde steekproef qua samenstelling altijd iets af van de populatie. Om de invloed hiervan op de totaalresultaten te corrigeren zijn de resultaten gewogen.

De resultaten die in dit rapport gepresenteerd worden, kunnen worden geprojecteerd op de totale (Nederlandstalige) bevolking, van 18 jaar en ouder. Let wel, in De Onderzoek Groep, en derhalve in de respondentengroep, is het aandeel 'niet westerse allochtonen' sterk ondervertegenwoordigd.

1.3. Subgroepen

De resultaten worden op totaalniveau gerapporteerd en verbijzonderd naar relevante subgroepen daaruit, zoals de Burgersegmenten (zie paragraaf 1.4), socio-demografie (leeftijd en geslacht) en huidige politieke voorkeur. Deze huidige politieke voorkeur is gebaseerd op de vraag: "Op welke politieke partij zou u stemmen als er vandaag Tweede Kamerverkiezingen zouden zijn?".

Significante verschillen (95% betrouwbaarheidsniveau) worden in de rapportage vermeld (vetgedrukte percentage in de tabellen).

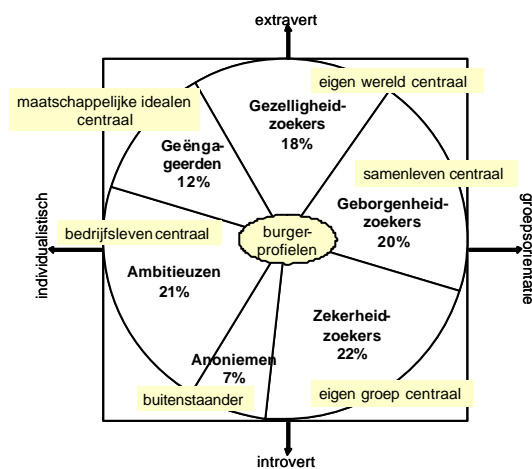
1.4. Burgersegmenten

Binnen het domein 'overheidsbeleving' worden zes groepen van burgers onderscheiden die zich kenmerken door overeenkomstige waardenpatronen. Deze waardenpatronen liggen ten grondslag aan specifieke meningsvorming, een specifieke leefstijl en aan het handelen van de burger in de maatschappij. Tevens blijkt er een duidelijke relatie te zijn tussen deze waardenpatronen en de rol of de positie van de burger in de samenleving. De (perceptie van de) eigen positie die men als burger inneemt in de maatschappij blijkt daarnaast ook bepalend te zijn voor de houding ten opzichte van de overheid en de regering.

De burgers kunnen getypeerd en geclassificeerd worden aan de hand van twee (dominante) gedragsbepalende dimensies:

De *sociologische dimensie* (horizontaal) laat een scherpe tegenstelling zien tussen burgers met een ego-oriëntatie of een zakelijke, sociaal terughoudende oriëntatie en burgers met een meer sociale, integrerende oriëntatie ofwel groepsoriëntatie.

De *psychologische dimensie* (verticaal) laat een scherpe tegenstelling zien tussen een extraverte oriëntatie en introverte oriëntatie.

Voor een uitgebreide profielbeschrijving in termen van onder meer psychografie, attitudes, motieven, socio-demografie en mediagedrag wordt verwezen naar het rapport 'Burgersegmentatie Overheidsbeleving'.

2. Resultaten

2.1. Bekendheid en informatiebehoefte

Gemiddeld heeft ruim vier op de tien burgers (46%) in de laatste maanden iets gehoord of gelezen over het Europees grondwettelijk verdrag. Daarvan volgt echter de helft (49%) deze berichtgeving niet (bewust). De meesten (84%) hebben nauwelijks tot geen flauw idee wat er in het grondwettelijk verdrag staat.

Bijna driekwart (71%)¹ geeft dan ook aan dat ze zich slecht geïnformeerd voelen over het Europees grondwettelijk verdrag en ruim zes op de tien (62%) zegt meer te willen weten over het verdrag. Het liefst worden zij geïnformeerd via tv (63%), kranten (56%) en folders/brochures (52%). Internet (28%), radio (23%) en opiniebladen (17%) zijn voor dit doeleinde minder in trek bij de burgers. Voor een overzicht van overige antwoorden zie hoofdstuk 4: Bloemlezing.

Bijna de helft van Nederlanders (47%) geeft aan dat zij een samenvatting van het verdrag die zij per post ontvangen zeker wel gaan lezen (35% waarschijnlijk wel; 18% (waarschijnlijk) niet).

Tabel 1. Bekendheid en informatiebehoefte

*Per segment afwijking t.o.v. kolom ALLEN – significantie in **vet cursief***

	ALLEN	Gezelligheidszoekers	Geborgenheidszoekers	Zekerheidszoekers	Anonimen	Ambitieuzen	Geëngageerden
Heeft iets gehoord of gelezen over het verdrag (%)	46	-14	-12	-3	+1	+11	+23
Zou meer willen weten over het verdrag (%)	62	-2	-12	-2	-3	+12	+11
Gaat samenvatting van het verdrag <i>zeker</i> wel lezen (%)	47	-20	-1	-1	-7	+11	+14

Verschillen tussen burgersegmenten

De (naams-)bekendheid van het verdrag is beduidend lager onder de Gezelligheidszoekers (32%) en de Geborgenheidszoekers (34%) en juist hoger onder de Ambitieuzen (57%) en met name de Geëngageerden (69%). Het zijn ook deze twee laatste groepen die relatief vaak aangeven dat ze het onderwerp bewust volgen in het nieuws (20% respectievelijk 21%) en dat ze meer willen weten (respectievelijk 74% en 73%) over het verdrag. Ambitieuzen geven

¹ Ter vergelijking: 40% voelt zich slecht geïnformeerd over de Europese Unie

daarbij relatief vaak de voorkeur aan internet (39% vs 28% gemiddeld) als informatiekanaal.

De samenvatting van het verdrag lijkt niet echt aan te slaan bij Gezelligheidszoekers; slechts een kwart (27%) zegt deze zeker te gaan lezen; een even grote groep (28%) zegt deze (waarschijnlijk) niet te gaan lezen.

Huidige politieke voorkeur

Opvallend is dat van de huidige CDA-aanhang maar liefst 38% aangeeft voldoende geïnformeerd te zijn (tov 21% gemiddeld).

Socio-demografie

In het algemeen zijn meer mannen (55%) dan vrouwen (37%) bekend met het verdrag en hebben mannen meer behoefte aan informatie (68% vs 57%). Er zijn daarentegen geen verschillen tussen leeftijdsgroepen. Wel is het zo dat ouderen (50+) die aangeven bekend te zijn met het verdrag, dit vaker (bewust) volgen in het nieuws dan jongeren. De samenvatting kan in de groep senioren ook op relatief veel lezers rekenen (52% vs 36% in de groep < 30 jaar).

Verder kan in het algemeen geconstateerd worden dat niet alleen de groep burgers die positief staat tegenover de Europese Unie en/of de regering meer interesse heeft in het verdrag, maar ook de groep burgers met een negatievere houding. Het is met de name de groep 'neutralen' die minder belangstelling toont.

2.2. Referendum en stemintentie I (voor toelichting verdrag)

Eenderde van de ondervraagden (32%) heeft al wel eens gehoord van het referendum over het Europees grondwettelijk verdrag. Dit betekent dus dat dit referendum 'nieuw' is voor tweederde (68%) van de ondervraagden. Na een korte introductie: "*In de loop van 2005 wordt in Nederland een referendum gehouden waarin burgers voor of tegen het Europees grondwettelijk verdrag kunnen stemmen*" is gevraagd naar de stemintentie. Ongeveer de helft (53%) geeft aan dat ze zeker wel van plan zijn om te gaan stemmen bij het Referendum. Slechts 8% zegt dat ze *zeker* niet gaat stemmen. De overige ondervraagden zijn vooralsnog minder uitgesproken: zijn gaan waarschijnlijk wel stemmen (26%), waarschijnlijk niet (8%) of weten het nog niet (5%).

Aan de mensen die zeker of waarschijnlijk wel gaan stemmen (n=638; 79%) is vervolgens gevraagd of zij voor of tegen het Europees verdrag gaan stemmen. De uitslag is als volgt: bijna de helft (49%) geeft aan het nog niet te weten, 29% stemt voor, 20% stemt tegen en 3% stemt blanco.

Tabel 2. Bekendheid Referendum en stemintentie (I)

Per segment afwijking t.o.v. kolom ALLEN – significantie in *vet cursief*

	ALLEN	Gezelligheid- zoekers	Geborgenheid- zoekers	Zekerheid- zoekers	Anoniemen	Ambitieuzen	Geëngageerden
Heeft al eerder gehoord over dit referendum (%)	32	-11	-13	+3	+1	+9	+14
Gaat <i>zeker</i> stemmen	53	-2	-7	-11	0	+10	+13
Gaat waarschijnlijk of zeker wel stemmen (subtotaal)	79	-1	-6	-4	-9	+5	+14
Gaat waarschijnlijk of zeker <i>niet</i> stemmen (subtotaal)	16	+3	+3	0	+13	-4	-10
Gaat <i>zeker niet</i> stemmen	8	+5	+2	0	-1	-2	-5
Allen die waarschijnlijk of zeker gaan stemmen (79%):							
Voor	29	-1	-5	+2	-6	+4	-1
Tegen	20	-5	-1	-4	+10	+5	-3
Blanco / neutraal	3	-1	-1	-1	+5	0	0
Weet niet	49	+6	+6	+2	-9	-11	+3

Verschillen tussen Burgersegmenten

Analoog aan de bekendheid van het Europees verdrag zijn het weer de Gezelligheid- en Geborgenheidzoekers die minder op de hoogte zijn van het referendum: 21% respectievelijk 19% heeft al iets gehoord. De bekendheid onder Ambitieuzen (41%) en Geëngageerden (46%) ligt op een beduidend hoger niveau. Ook de stemintentie is het hoogst onder deze laatste twee groepen burgers.

Er zijn opvallend weinig verschillen tussen de segmenten als het gaat om wat ze van plan zijn te gaan stemmen: voor of tegen. Anoniemen zijn relatief vaak tegen (30%) en verder valt op dat de Ambitieuzen al vaker een keuze hebben gemaakt: het percentage dat zegt 'weet nog niet' is relatief laag (38% versus 49% gemiddeld).

Huidige politieke voorkeur

Opvallend is dat 52% van de huidige CDA-aanhang bekend is met het Referendum (ten opzichte van 32% gemiddeld); de stemintentie onder deze aanhangers is relatief hoog (60% gaat zeker stemmen) en relatief positief (56% stemt voor ten opzichte van gemiddeld 29%).

Dit zelfde geldt voor de huidige VVD-aanhang (65% gaat zeker stemmen; 38% gaat voor stemmen).

De stembereidheid onder de SP-aanhang is met 67% die zegt zeker te gaan stemmen het hoogst. De meerderheid van deze groep (61%) weet echter nog niet of ze voor of tegen gaan stemmen.

Socio-demografie

Meer mannen (42%) dan vrouwen (23%) hebben van het referendum gehoord. Ditzelfde geldt voor 50-plussers (44%) ten opzichte van mensen jonger dan 50 jaar (25%). Het zijn ook de mannen en de 50-plussers die een hogere stembereidheid hebben (59% respectievelijk 57% gaan zeker stemmen) en positiever zijn; 35% respectievelijk 37% is van plan voor de grondwet te stemmen.

2.3. Kennis en verwachtingen van het verdrag (voor toelichting)

Zoals reeds vermeld in paragraaf 2.1 hebben de meeste ondervraagden nauwelijks een idee (35%) of geen flauw idee (49%) van wat er in het Europees grondwettelijk verdrag staat.

Op de vraag wat men verwacht dat het verdrag gaat betekenen voor Nederland blijft 43% een antwoord schuldig. Negatieve verwachtingen zijn: Nederland krijgt minder macht in Europa (12%), Nederland moet opdraaien voor de armere landen (6%) en er komen meer regels (6%). Als positief aspect wordt genoemd: meer eenheid in Europa (6%). Daarnaast is zo'n 9% van mening dat er weinig gaat veranderen voor Nederland. Een overzicht van de individuele antwoorden is opgenomen in hoofdstuk 4: Bloemlezing.

Tweederde van de ondervraagden (65%) geeft desgewenst aan dat ze niet verwachten dat het Europees grondwettelijk verdrag de Nederlandse Grondwet gaat vervangen. Van de groep mensen die van plan is tegen te gaan stemmen bij het Referendum (stemintentie I en II), verwacht zes op de tien juist dat het verdrag de Nederlandse grondwet wel gaat vervangen. Hieruit zou geconcludeerd kunnen worden dat dit een van de redenen is om tegen het verdrag te stemmen.

Politieke voorkeur

Het percentage mensen dat denkt dat het verdrag de Nederlandse grondwet gaat vervangen is relatief hoog onder de huidige aanhang van Groep Wilders (41% ten opzichte van 31% gemiddeld).

Socio-demografie

Meer mannen (36%) dan vrouwen (25%) denken dat het verdrag de Nederlandse grondwet vervangt.

2.4. Verwachtingen van het verdrag (na toelichting)

Tijdens het interview is de volgende toelichting op het verdrag gegeven aan de respondent:

Ik zal in een paar zinnen proberen uit te leggen wat het Europees grondwettelijk verdrag inhoudt. Het Europees grondwettelijk verdrag is voor het grootste deel gebaseerd op bestaande Europese afspraken aangevuld met een aantal nieuwe bepalingen. Voorbeelden van zaken die in het Europees grondwettelijk verdrag worden geregeld zijn dat de besluitvorming in de EU wordt vereenvoudigd en de bevoegdheden van het Europees Parlement worden uitgebreid. Nederland behoudt echter het vetorecht over een aantal belangrijke onderwerpen. Daarnaast worden in het verdrag belangrijke grondrechten vastgelegd voor de burgers van de EU en wordt er geregeld dat er meer zaken Europees aangepakt worden, zoals asielbeleid en terrorisme.

Tweederde (67%) van de ondervraagden geeft aan dat ze het belangrijk vinden dat de Europese Unie zo'n grondwettelijk verdrag krijgt. Het zijn (logischerwijs) vooral degenen met een positieve houding ten opzichte van de Europese Unie die dit vinden (87% versus 33% met een negatieve houding).

Een bijna even grote groep (61%) noemt zichzelf desgevraagd een voorstander van het Europees grondwettelijk verdrag. De meest genoemde redenen hiervoor zijn: meer eenheid in Europa (48%), Europese aanpak van problemen zoals criminaliteit en terrorisme (20%), het leidt tot een sterkere positie van Europa in de wereld (16%) en met samenwerking bereik je meer (13%).

Circa een op de vijf (21%) noemt zich tegenstander van het verdrag. De belangrijkste redenen die hier (spontaan) voor worden aangevoerd zijn: Nederland krijgt minder macht / minder te zeggen in Europa (35%), Nederland verliest eigen identiteit (26%), de grote landen krijgen het voor het zeggen in Europa (19%) en Nederland moet betalen voor de armere landen (14%). Zoals verwacht kan worden, bevinden zich relatief veel tegenstanders onder de groep mensen met een negatieve houding ten opzichte van EU (60%).

Tot slot staat een op de tien (11%) neutraal tegenover het verdrag en weet 7% het nog niet. De redenen die worden opgevoerd hebben betrekking op te weinig kennis/ informatie (66%) en het gebrek aan interesse (12%).

Een overzicht van de individuele redenen om voor/tegen/neutraal te zijn staat in hoofdstuk 4: Bloemlezing.

Tabel 3. Belang Europees grondwettelijk verdrag

*Per segment afwijking t.o.v.kolom ALLEN – significantie in **vet cursief***

	ALLEN	Gezelligheid- zoekers	Geborgenheid- zoekers	Zekerheid- zoekers	Anoniemen	Ambiteuzen	Geëngageerden
Vindt het belangrijk dat de Europese Unie zo'n verdrag krijgt (%)	67	-4	-2	0	-6	+4	+11
'Voorstander' van het verdrag (%)	61	+5	+2	-4	-7	+1	+2

Verschillen tussen burgersegmenten

Van alle segmenten hecht de groep Geëngageerden het meeste belang aan het verdrag (78%). Dit leidt echter niet tot (significant) meer 'voorstanders' binnen deze groep. Het percentage voorstanders is het laagst onder de Anoniemen (54%).

Politieke voorkeur

Van de huidige CDA-stemmers vindt maar liefst 81% het belangrijk dat de Europese Unie een grondwettelijk verdrag krijgt. Ruim driekwart van deze groep (79%) noemt zich voorstander. Van de politieke partijen in dit het hoogste percentage voorstanders, gevolgd door de VVD met 73% voorstanders.

Onder de huidige aanhang van SP (54%) en met name Groep Wilders (39%) zijn er minder mensen die belang hechten aan verdrag. Het percentage tegenstanders onder deze twee groepen aanhangers is dan ook het hoogst (33% respectievelijk 48%).

Socio-demografie

Er zijn geen significante verschillen naar leeftijd en geslacht.

2.5. Referendum

De ondervraagden zijn positief over referenda in het algemeen (82% is voor) en over het referendum over het Europees grondwettelijk verdrag in het bijzonder (90%). Slechts 7% vindt het geen goed idee (en 3% weet het niet).

De meeste mensen (43%) denken dat het referendum uit gaat van de Nederlandse regering. Slechts 3% denkt dat het uitgeschreven wordt door de Tweede Kamer. Ruim een kwart denkt dat het uitgaat van Europa: de Europese Unie (17%) of de Europese commissie/Parlement (11%). Een op de vijf (21%) heeft geen idee.

Bijna tweederde van de ondervraagden (64%) denkt (terecht) dat de uitslag van het referendum niet bindend is, en dat de regering deze dus naast zich neer kan leggen. De meerderheid denkt dat de regering dit ook daadwerkelijk zal doen: wanneer een meerderheid van de Nederlanders *tegen* het verdrag stemt, zal de regering het verdrag toch goedkeuren is de verwachting van 61% van de ondervraagden. Dit percentage loopt op tot 73% in de groep mensen met een negatieve houding ten opzichte van de Europese Unie.

Tweederde (65%) is (terecht) van mening dat de Nederlandse regering en het Nederlands parlement uiteindelijk beslist over de invoering van het verdrag in Nederland. Bijna een kwart (23%) denkt dat de Europese Unie beslist en 9% denkt dat de Nederlandse burgers het laatste woord hebben.

Verschillen tussen burgersegmenten

Geborgenheidzoekers zijn het meest positief over dit specifieke referendum (95% voor), Anoniemen het minst (86% voor).

Politieke voorkeur

Opvallend veel huidige CDA-stemmers (41% vs 31% gemiddeld) denken dat de uitslag van het referendum bindend is en dat de regering het verdrag dus niet goedkeurt wanneer een meerderheid van de burgers tegen is (42%). Maar liefst 18% (ten opzichte van 9% gemiddeld) van de CDA-ers denken dat de Nederlandse burgers uiteindelijk beslissen over de invoering van het verdrag in Nederland.

Socio-demografie

Meer vrouwen (92%) dan mannen (87%) vinden het goed dat er een referendum over het Europees grondwettelijk verdrag wordt gehouden.

2.6. Stemintentie II (na toelichting verdrag)

Aan het einde van het interview, nadat de respondent iets meer te weten is gekomen over het Europees grondwettelijk verdrag en het referendum, is opnieuw gevraagd naar de stemintentie.

We zien een lichte, maar positieve verschuiving in de stembereidheid. Het percentage mensen dat zegt *zeker* te gaan stemmen is toegenomen van 53% naar 61%. In totaal heeft nu 87% van de ondervraagden een positieve stembereidheid (versus 79% aan het begin van het interview).

De 11% van de ondervraagden die (waarschijnlijk) niet van plan zijn om te gaan stemmen bij het Referendum geven als belangrijkste redenen op: geen interesse (35%), ik heb nog te weinig informatie (19%), de uitslag wordt toch niet serieus genomen (26%)/ mijn stem telt toch niet mee (16%)/ik heb geen vertrouwen in het referendum (15%).

De (extra) informatie over het verdrag en het referendum gedurende het interview heeft geleid tot een bijna verdubbeling van het aantal voorstemmers; van 29% naar 56%, hoofdzakelijk afkomstig uit de groep die het aan het begin van het interview nog niet wisten ('weet niet').

Het aandeel tegenstemmers is 20% gebleven. Deze groep tegenstemmers bestaat uit:

- 80% mensen die in eerste instantie ook tegen waren
- 15% mensen die het in eerste instantie nog niet wisten
- 3% mensen die eerst 'voor' waren
- 2% mensen die eerst 'neutraal' waren.

De 24% van de ondervraagden die (waarschijnlijk) wel gaan stemmen maar nog niet weten wat, geven daar zeer uiteenlopende redenen voor (zie hoofdstuk 4: Bloemlezing voor een overzicht van de individuele antwoorden). Ruim eenderde (38%) geeft aan dat ze hun oordeel nog laten beïnvloeden door wat er (precies) in de grondwet komt te staan.

Tabel 4. Stemintentie (II)

*Per segment afwijking t.o.v.kolom ALLEN – significantie in **vet cursief***

	VOOR INFO	NA INFO	Gezelligheid- zoekers	Geborgenheid- zoekers	Zekerheid- zoekers	Anoniemen	Ambitieuzen	Geëngageerden
Gaat <i>zeker</i> stemmen	53	61	-5	-7	-3	-3	+4	+19
Gaat waarschijnlijk of zeker wel stemmen (subtotaal)	79	87	-3	-5	0	-5	+2	+9
Gaat waarschijnlijk of zeker <i>niet</i> stemmen (subtotaal)	16	11	+1	+3	0	+6	-4	-7
Gaat <i>zeker niet</i> stemmen	8	6	+3	+3	+1	-2	-2	-5
Allen die waarschijnlijk of zeker gaan stemmen (87%):								
Voor	29	56	+7	-4	+1	-9	+2	-5
Tegen	20	20	-7	+1	+2	+9	-2	-1
Blanco / neutraal	3	2	0	0	-2	+3	+1	+3
Weet niet	49	22	0	+3	-1	-3	-1	+3
Allen die zeker gaan stemmen (61%):								
Voor	32	58						
Tegen	23	21						
Blanco / neutraal	3	2						
Weet niet	42	18						

Zoals de tabel laat zien zou het Referendum – op basis van de stemintenties – een positieve uitslag kennen. Ongeveer de helft van de ondervraagden (53%) verwacht ook dat een meerderheid voor gaat stemmen (32% tegen, 4% fifty-fifty en 10% weet niet).

Verschillen tussen burgersegmenten

De positieve verschuiving in het percentage mensen dat *zeker* gaat stemmen heeft zich met name voorgedaan bij de Geborgenheidzoekers (46% → 54%), Zekerheidzoekers (42% → 58%) en Geëngageerden (66% → 80%).

De groep Gezelligheidzoekers kent nu het hoogste aandeel voor-stemmers; dit percentage is meer dan verdubbeld van 28% naar 63%.

Politieke voorkeur

De stemintentie onder de huidige SP-aanhangers is hoog: 75% gaat *zeker* stemmen ten opzichte van 61% gemiddeld. Hoewel nog steeds een meerderheid van deze groep stemmers 'voor' gaat stemmen (52%) is het aandeel tegen-stemmers relatief groot (31%).

De huidige CDA-aanhang kent relatief gezien de meeste voor-stemmers (56%).

Socio-demografie

Mannen hebben een hogere stembereidheid dan vrouwen (59% versus 47% zegt *zeker* te gaan stemmen) en zijn ook positiever (35% gaat voor stemmen versus 22%).

2.7. Stemwijzer

Vier op de tien ondervraagden heeft bij de Tweede Kamer-verkiezingen wel eens gebruik gemaakt van de Stemwijzer op het internet.

Wanneer er een 'Referendum-wijzer' zou komen, zou 29% van de ondervraagden daar *zeker* gebruik van gaan maken om hun standpunt ten aanzien van het verdrag te bepalen; nog eens 33% zegt er *waarschijnlijk* gebruik van te maken. In totaal staat dus 62% hier positief tegenover.

Wanneer wordt ingezoomd op de groep mensen die in het verleden wel eens de Stemwijzer heeft gebruikt (40%, n=327) ligt – zoals verwacht mag worden – de gebruiksintentie beduidend hoger: 53% gaat de 'Referendum-wijzer' zeker wel gebruiken, 35% waarschijnlijk wel. In totaal staat dus 88% hier positief tegenover.

Binnen deze groep reageren de voorstanders van de grondwet nog positiever op de 'Referendum-wijzer' dan tegenstanders van de grondwet: 90% respectievelijk 76% zou er (waarschijnlijk) wel gebruik van gaan maken.

Verschillen tussen Burgersegmenten

Het gebruik van de Stemwijzer is het hoogst onder de Geëngageerden (49%) en de Ambitieuzen (50%) en het laagst onder de Zekerheidzoekers (34%).

Politieke voorkeur

Opvallend veel van de huidige SP-aanhangers hebben de Stemwijzer wel eens gebruikt (56% ten opzichte van 40% gemiddeld). Ook het percentage

respondenten dat de 'Referendum-wijzer' *zeker* gaat gebruiken ligt hoog in deze groep (40% ten opzichte van 29% gemiddeld).

Socio-demografie

Het gebruik van de Stemwijzer ligt beduidend hoger onder jongeren < 30 jaar (61%) dan onder 50-plussers (23%). Het is ook deze jonge groep die positief tegenover de 'Referendum-wijzer' staat: 80% gaat het (waarschijnlijk) gebruiken.

2.8. Variabelen van invloed op beoordeling verdrag

Een van de onderzoeksvragen betreft de vraag of er een relatie is tussen de houding ten opzichte van de regering of de Europese Unie en de stemintenties van mensen. Onderstaande tabel geeft de samenhang weer.

Tabel 5. Relatie tussen houding tov EU en de regering enerzijds en houding tav grondwet anderszijds
afwijking t.o.v.kolom ALLEN – significantie positief in **vet**, negatief in *cursief*

	houding tov EU				vertrouwen in de regering		
	positief	neutraal	negatief		positief	neutraal	negatief
Voor toelichting							
Stemintentie (I)							
zeker wel	66	41	59	66	54	49	
voor	48	17	7	45	35	20	
tegen	7	19	58	11	17	24	
blanco	2	3	5	1	4	3	
weet niet	43	61	31	44	43	53	
Na toelichting							
belang verdrag	87	60	33	83	70	62	
voorstander	83	54	21	80	66	53	
tegenstander	5	23	60	10	16	27	
Stemintentie (II)							
zeker wel	72	51	69	75	59	58	
voor	76	48	20	72	62	47	
tegen	6	20	58	12	17	24	
blanco	1	3	3	0	2	3	
weet niet	17	29	18	15	19	26	

Aan de hand van tabel 5 kan het volgende geconcludeerd worden:

Er is een samenhang tussen de houding van mensen ten opzichte van de Europese Unie en de perceptie van het Europees grondwettelijk verdrag.

- De stembereid onder mensen met een negatieve houding ten opzichte van de EU is 'gemiddeld' te noemen; de meerderheid van deze groep is tegen het verdrag.
- Mensen met een positieve houding ten opzichte van de EU hebben een hogere stembereidheid en zijn overwegend voor het verdrag.

Er is eveneens een relatie tussen het vertrouwen van de mensen in de huidige regering en beoordeling van het verdrag, maar deze is minder sterk als het gaat om de stemvoorkeur.

- Mensen die geen vertrouwen hebben in de regering vertonen in eerste instantie een lagere stembereid, maar in tweede instantie is deze gemiddeld te noemen.
- De negatieve beoordeling van de regering heeft niet tot gevolg dat het verdrag totaal wordt afgewezen: er zijn meer voorstanders dan tegenstanders onder deze groep mensen.

2.9. Samenvatting percentages

Europees grondwettelijk verdrag

- 46% van de ondervraagden heeft iets gehoord of gelezen over het Europees grondwettelijk verdrag
- 84% heeft geen idee wat er in het verdrag staat
- 71% voelt zich slecht geïnformeerd
- 62% zou meer willen weten over het verdrag
- 47% gaat de samenvatting *zeker* lezen

Referendum

- 32% heeft al gehoord van dit referendum
- 53% gaat *zeker* stemmen.
- Stemuitslag binnen deze groep (voor toelichting verdrag):
  - o 32% voor
  - o 23% tegen
  - o 3% blanco
  - o 29% weet niet

Na korte toelichting van het verdrag:

Europees grondwettelijk verdrag

- 31% verwacht dat het verdrag de Nederlandse grondwet gaat vervangen
- 67% vindt het belangrijk dat de EU zo'n verdrag krijgt
- 61% noemt zichzelf voorstander en 21% tegenstander (18% neutraal/weet niet)

Referendum

- 82% is voor referenda in het algemeen
- 90% vindt het goed dat er over het verdrag een referendum wordt gehouden
- 31% denkt dat de uitslag bindend is, 64% niet bindend (5% weet niet)
- 61% denkt dat de regering het verdrag toch goedkeurt als de meerderheid van de Nederlanders tegen het verdrag stemt

Uiteindelijke stemintentie

- 61% gaat *zeker* wel stemmen
- Stemuitslag binnen deze groep:
  - o 58% voor
  - o 21% tegen
  - o 2% blanco
  - o 18% weet niet
- 53% verwacht een positieve uitslag van het referendum (=meerderheid voor)

Stemwijzer

- 40% heeft wel eens de Stemwijzer gebruikt
- 53% van deze groep verwacht ook de Referendumwijzer te gebruiken
- in totaal denkt 62% van de ondervraagden de Referendumwijzer zeker (29%) of waarschijnlijk (33%) wel te gebruiken

3. Vragenlijst

Opdrachtgever: RVD / BUZA

Definitieve vragenlijst

4 januari 2005

Methode: telefonisch onderzoek in De Onderzoek Groep
Doelgroep: Nederlanders, 18 t/m 75
Steekproef: netto n=800 gesprekken
Analyse: uitsplitsingen naar Burgerprofielen

INTRO:

Goede..., u spreekt met .... van De Onderzoek Groep. Wij doen op dit moment onderzoek naar de Europese Unie en aanverwante zaken. Mogen wij u hierover een paar vragen stellen? Het gesprek duurt niet langer dan 10 minuten.

- gesprek slaagt
- weigering
- afspraak

EUROPESE UNIE

- 1.0 De Europese Unie is de laatste tijd regelmatig in het nieuws. Volgt u dit onderwerp *bewust* in het nieuws via radio, TV, kranten, internet of anderszins?

INT: OPLEZEN

1. niet
2. soms
3. vaak
4. **NIET OPLEZEN:** ik kom het onderwerp niet of nauwelijks tegen in het nieuws
5. **NIET OPLEZEN:** weet niet

- 2.0 Welke actuele onderwerpen en thema's komen er bij u op wanneer u denkt aan de Europese Unie?

INT: SPONTAAN, GOED DOORVRAGEN: EN WELKE NOG MEER

1. uitbreiding EU met nieuwe landen (algemeen)
2. toetreding Turkije
3. de Europese Grondwet
4. de Euro munt
5. De nieuwe Europese commissie / Europees parlement
6. Nederlands voorzitterschap van de EU / Balkenende
7. anders
8. weet niet

- 3.0 Hoe staat u tegenover de Europese Unie?

INT: OPLEZEN

1. zeer negatief
2. negatief
3. neutraal
4. positief
5. zeer positief
6. **NIET OPLEZEN:** weet niet

4.0 In hoeverre voelt u zich geïnformeerd over de Europese Unie?

INT: OPLEZEN

1. slecht geïnformeerd
2. voldoende geïnformeerd
3. goed geïnformeerd
4. **NIET OPLEZEN:** weet niet

5.0 Hoeveel vertrouwen heeft u op dit moment in de Europese Unie?

INT: OPLEZEN

1. geen enkel vertrouwen
2. geen vertrouwen
3. neutraal
4. veel vertrouwen
5. zeer veel vertrouwen
6. **NIET OPLEZEN:** weet niet

6.0 Hoeveel vertrouwen heeft u op dit moment in de huidige regering, dat wil zeggen het kabinet Balkenende II?

INT: OPLEZEN

1. geen enkel vertrouwen
2. geen vertrouwen
3. neutraal
4. veel vertrouwen
5. zeer veel vertrouwen
6. **NIET OPLEZEN:** weet niet

GRONDWETTELIJK VERDRAG

INT: LEES OP

Een van de onderwerpen die de laatste tijd in het kader van de Europese Unie wordt besproken is het Europees grondwettelijk verdrag. Het is een onderwerp dat nog niet zo bekend is bij de meeste mensen.

INT: HET EUROPEES GRONDWETTELIJKE VERDRAG WORDT (IN DE MEDIA) OOK WEL DE EUROPESE GRONDWET GENOEMD. DEZE NAAM IS ECHTER MISLEIDEND; HET GAAT NIET OM EEN NIEUWE GRONDWET. IN DIT ONDERZOEK WORDT DERHALVE GESPROKEN OVER HET EUROPEES GRONDWETTELIJK VERDRAG. WANNEER RESPONDENTEN SPONTAAN VRAGEN OF DE EUROPESE GRONDWET WORDT BE-DOELD MAG DIT MET JA BEANTWOORD WORDEN.

7.0 Heeft u in de laatste maanden iets gehoord of gelezen over dit Europees grondwettelijk verdrag, in de media ook wel de Europese Grondwet genoemd?

1. Ja
2. Nee
3. Weet niet

ALS 7.0 = JA OF WEET NIET

7.1 Volgt u de berichtgeving rondom het Europees grondwettelijk verdrag *bewust* via radio, tv, kranten, internet of anderszins?

INT: OPLEZEN

1. niet
2. soms
3. vaak
4. **NIET OPLEZEN:** ik kom het onderwerp niet of nauwelijks tegen in het nieuws
5. **NIET OPLEZEN:** weet niet

7.2. In hoeverre voelt u zich geïnformeerd over het Europees grondwettelijk verdrag?

INT: OPLEZEN

1. slecht geïnformeerd
2. voldoende geïnformeerd
3. goed geïnformeerd
4. **NIET OPLEZEN:** weet niet

7.3. Zou u meer willen weten over het Europees grondwettelijk verdrag?

1. ja
2. nee
3. weet niet

DP: IF 7.3 = JA:

7.4. Hoe zou u dan het liefst geïnformeerd willen worden?

INT: OPLEZEN; MEERDERE ANTWOORDEN MOGELIJK

1. via folders/ brochures
2. via internet
3. via tv
4. via radio
5. via kranten
6. via opiniebladen
7. anders, namelijk.....
8. **NIET OPLEZEN:** weet niet

7.5. Stel u ontvangt per post een samenvatting van het Europees grondwettelijke verdrag. Gaat u deze dan lezen?

INT: OPLEZEN

1. zeker wel
2. waarschijnlijk wel
3. waarschijnlijk niet
4. zeker niet
5. **(NIET OPLEZEN)** weet niet

INT: LEES OP:

In de loop van 2005 wordt in Nederland een referendum gehouden waarin burgers voor of tegen het Europees grondwettelijk verdrag kunnen stemmen.

7.6. Heeft u al eerder gehoord van dit referendum over het Europees grondwettelijk verdrag?

1. ja
2. nee
3. weet niet

7.7. Bent u van plan om te gaan stemmen bij het Referendum?

INT: LEES OP

1. zeker wel
2. waarschijnlijk wel
3. waarschijnlijk niet
4. zeker niet
5. **(NIET OPLEZEN)** weet niet

ALS 7.7 = ZEKER OF WAARSCHIJNLIJK WEL

- 7.8. Wat denkt u dat u bij het Referendum gaat stemmen, voor of tegen het Europees grondwettelijk verdrag?
1. tegen
  2. voor
  3. **(NIET OPLEZEN)** blanco stem / neutraal
  4. **(NIET OPLEZEN)** weet niet

INT: OPLEZEN

Ik ga u zo een aantal vragen over het Europees grondwettelijk verdrag stellen. Veel dingen zullen de meeste mensen die meewerken aan dit onderzoek nog niet precies weten; het gaat er in dit onderzoek om wat u denkt over of wat u verwacht van dit Europees grondwettelijk verdrag.

- 8.0 Heeft u enig idee van wat er in het Europees grondwettelijk verdrag staat?

INT: OPLEZEN

1. nee, geen flauw idee
2. nee, nauwelijks een idee
3. ja, zo ongeveer
4. ja, ik weet het precies
5. **NIET OPLEZEN:** weet niet

- 9.0 Wat verwacht u dat dit Europese verdrag gaat betekenen voor Nederland?

INT: SPONTAAN, DOORVRAGEN: EN WAT BETEKENT DIT NOG MEER VOOR NEDERLAND

1. Neg: Nederland krijgt minder macht / minder te zeggen in Europa
2. Neg: Nederland verliest eigen gezicht / eigen identiteit
3. Neg: Nederland moet betalen/ opdraaien voor de armere landen
4. Neg: De grote landen krijgen het voor het zeggen in Europa
5. Neg: Meer bureaucratie
6. Neg: Meer regels
7. Pos: Meer democratie in Europa
8. Pos: Meer eenheid in Europa
9. Pos: Europese aanpak van problemen zoals criminaliteit en terrorisme
10. Pos: Eerlijker bestuur van Europa
11. Pos: Leidt tot sterkere positie van Europa in de wereld
12. Anders, namelijk.....
13. weet niet

INT: OPLEZEN

Ik zal in een paar zinnen proberen uit te leggen wat het Europees grondwettelijk verdrag inhoudt. Het Europees grondwettelijk verdrag is voor het grootste deel gebaseerd op bestaande Europese afspraken aangevuld met een aantal nieuwe bepalingen.

Voorbeelden van zaken die in het Europees grondwettelijk verdrag worden geregeld zijn dat de besluitvorming in de EU wordt vereenvoudigd en de bevoegdheden van het Europees Parlement worden uitgebreid. Nederland behoudt echter het vetorecht over een aantal belangrijke onderwerpen. Daarnaast worden in het verdrag belangrijke grondrechten vastgelegd voor de burgers van de EU en wordt er geregeld dat er meer zaken Europees aangepakt worden, zoals asielbeleid en terrorisme.

- 10.0 Verwacht u dat het Europees grondwettelijk verdrag de Nederlandse Grondwet gaat vervangen?

1. nee
2. ja
3. weet niet

11.0 Vindt u het belangrijk dat de Europese Unie zo'n grondwettelijk verdrag krijgt?

INT: OPLEZEN. BELANGRIJKE VRAAG !!!

1. helemaal niet belangrijk
2. niet belangrijk
3. neutraal
4. belangrijk
5. zeer belangrijk
6. **NIET OPLEZEN:** weet niet

12.0 Er zijn voor- en tegenstanders van dit Europees grondwettelijke verdrag. Bent u zelf een voor- of tegenstander?

INT: BELANGRIJKE VRAAG !!!

1. tegenstander
2. voorstander
3. **NIET OPLEZEN:** neutraal
4. **NIET OPLEZEN:** weet niet

12.1. **Als 12.0 is 1:** Om welke reden bent u tegen?

Als 12.0 is 2: Om welke reden bent u voor?

Als 12.0 is 3 of 4: Waarom weet u het nog niet?

INT: SPONTAAN, GOED DOORVRAGEN, MEERDERE ANTWOORDEN MOGELIJK

1. Neg: Nederland krijgt minder macht / minder te zeggen in Europa
2. Neg: Nederland verliest eigen gezicht / eigen identiteit
3. Neg: Nederland moet betalen/ opdraaien voor de armere landen
4. Neg: De grote landen krijgen het voor het zeggen in Europa
5. Neg: Meer bureaucratie
6. Neg: Meer regels
7. Pos: Meer democratie in Europa
8. Pos: Meer eenheid in Europa
9. Pos: Europese aanpak van problemen zoals criminaliteit en terrorisme
10. Pos: Eerlijker bestuur van Europa
11. Pos: Leidt tot sterkere positie van Europa in de wereld
12. Neutraal: ik weet er te weinig over / te weinig informatie
13. Neutraal: onderwerp interesseert me niet
14. Anders, namelijk.....
15. weet niet

REFERENDUM

Zoals gezegd zal in de loop van 2005 in Nederland een referendum worden gehouden waarin burgers voor of tegen het Europees grondwettelijk verdrag kunnen stemmen.

13.0 Bent u in het algemeen voor of tegen referenda of ook wel 'volksraadplegingen' genoemd?

INT. LEES OP: EEN REFERENDUM IS EEN VORM VAN VOLKSRAADPLEGING WAARBIJ DIRECT DE MENING VAN DE BEVOLKING GEVRAAGD WORDT OVER EEN WET OF VERDRAG. DE BEVOLKING KAN ZIJNME-NING DUIDELIJK MAKEN DOOR VÓÓR OF TEGEN TE STEMMEN, OF EVENTUEEL BLANCO.

1. voor
2. tegen
3. **NIET OPLEZEN:** neutraal
4. **NIET OPLEZEN:** weet niet

14.0 Vindt u het goed dat er in dit specifieke geval, dus over het Europees grondwettelijke verdrag, een referendum wordt gehouden in Nederland?

1. ja
2. nee
3. **NIET OPLEZEN:** weet niet

15.0 Van wie denkt u dat dit referendum uit gaat, door wie wordt het uitgeschreven?

INT: SPONTAAN

1. De regering / het kabinet
2. Minister president / Balkenende
3. Tweede Kamer
4. Eerste kamer
5. Europese unie
6. Europese commissie / Europees Parlement
7. De voorzitter van de EU
8. anders, namelijk.....
9. weet niet

INT: LEES OP

Het referendum waarin Nederlanders voor of tegen kunnen stemmen zal plaatsvinden voordat de Tweede Kamer een beslissing neemt over de goedkeuring van het Europees grondwettelijk verdrag.

16.0 In hoeverre denkt u dat de uitslag van de stemming van invloed is op de besluitvorming van de regering?

INT: LEES OP

1. uitslag is **bindend**, en de regering is dus verplicht de uitslag te respecteren
2. uitslag is **niet bindend**, en de regering kan deze dus naast zich neerleggen
3. **NIET OPLEZEN:** weet niet

17.0 Stel dat de meerderheid van de Nederlanders voor het Europees grondwettelijk verdrag stemt. Wat denkt u dat de Nederlandse regering dan doet?

INT: LEES OP

1. regering zal het verdrag dus goedkeuren
2. regering zal het verdrag toch niet goedkeuren
3. **NIET OPLEZEN:** weet niet

18.0 Stel dat de meerderheid van de Nederlanders tegen het Europees grondwettelijk verdrag stemt. Wat denkt u dat de Nederlandse regering dan doet?

INT: LEES OP

1. regering zal het verdrag dus niet goedkeuren
2. regering zal het verdrag toch goedkeuren
3. **NIET OPLEZEN:** weet niet

19.0 Wie denkt u dat er uiteindelijk beslist over de invoering van het Europees grondwettelijk verdrag in Nederland?

INT: LEES OP

1. de Nederlandse regering en het Nederlands parlement
2. de Europese Unie
3. de Nederlandse burgers
4. **NIET OPLEZEN:** weet niet

INT: LEES OP

We zijn bijna aan het einde gekomen van het onderzoek. Er volgt nog een aantal vragen over het Referendum.

STEMINTENTIE

20.0 Nu u via dit interview iets meer weet over het Europees grondwettelijk verdrag en het Referendum, bent u van plan om te gaan stemmen bij het Referendum?

INT: LEES OP. BELANGRIJKE VRAAG !!!!

1. zeker wel
2. waarschijnlijk wel
3. waarschijnlijk niet
4. zeker niet
5. **(NIET OPLEZEN)** weet niet

ALS 20.0 = ZEKER OF WAARSCHIJNLIJK WEL

20.1. Wat denkt u dat u bij het Referendum gaat stemmen, voor of tegen?

1. tegen
2. voor
3. **(NIET OPLEZEN)** blanco stem / neutraal
4. **(NIET OPLEZEN)** weet niet

ALS 20.0 = WAARSCHIJNLIJK OF ZEKER NIET

20.2. Om welke reden gaat u <waarschijnlijk niet / zeker niet > stemmen?

INT: SPONTAAN, GOED DOORVRAGEN, MEERDERE ANTWOORDEN MOGELIJK

1. geen interesse
2. te weinig kennis / informatie
3. ver van m'n bed show
4. stem telt toch niet mee
5. de uitslag wordt toch niet serieus genomen
6. de opkomst is toch te laag
7. geen vertrouwen in het referendum
8. anders, namelijk .....
9. weet niet

ALS 20.0 = WEET NIET

20.3. Om welke reden weet u het nog niet of u gaat stemmen?

INT: SPONTAAN, GOED DOORVRAGEN, MEERDERE ANTWOORDEN MOGELIJK

1. geen interesse
2. te weinig kennis / informatie
3. ver van m'n bed show
4. stem telt toch niet mee
5. de uitslag wordt toch niet serieus genomen
6. de opkomst is toch te laag
7. geen vertrouwen in het referendum
8. anders, namelijk .....
9. weet niet

ALS 20.1 = NEUTRAAL OF WEET NIET

- 20.4. Waar hangt uw uiteindelijke keuze om voor of tegen het Europees grondwettelijk verdrag te stemmen nog van af? Waardoor laat u uw oordeel beïnvloeden?

INT: SPONTAAN, GOED DOORVRAGEN

.....
.....

99. weet niet

- 21.0 Welke uitslag van het Referendum verwacht u in Nederland?

INT: LEES OP

1. meerderheid van de mensen is tegen het Europees grondwettelijk verdrag
2. meerderheid is voor
3. **NIET OPLEZEN:** ongeveer even veel mensen voor als tegen
4. **NIET OPLEZEN:** weet niet

- 22.0 Bij de Tweede Kamer verkiezingen maken sommige mensen wel eens gebruik van een Stemwijzer op internet om hun keuze te bepalen. Heeft u deze stemwijzer wel eens gebruikt?

1. ja
2. nee
3. kent stemwijzer niet
4. weet niet

- 22.1. Stel er komt een 'Referendumwijzer' a la de stemwijzer. Zou u deze Referendumwijzer gaan gebruiken om uw standpunt ten aanzien van het grondwettelijke verdrag te bepalen?

INT: LEES OP

1. zeker wel
2. waarschijnlijk wel
3. waarschijnlijk niet
4. zeker niet
5. **(NIET OPLEZEN)** weet niet

ALGEMENE GEGEVENS

INT: LEES OP

Tot slot volgen nog twee vragen voor de statistieken.

- 23.0 Op welke politieke partij stemde u bij de laatste Tweede Kamerverkiezingen. Deze waren in het voorjaar van 2003?

INT: 1 ANTWOORD

HET ZIJN DE VERKIEZINGEN DIE HEBBEN GELEID TOT HET HUIDIGE KABINET BALKENENDE II

1. CDA
2. LPF (Lijst Pim Fortuyn)
3. VVD
4. PvdA
5. Groen Links
6. SP (Socialistische Partij)
7. D66
8. Christenunie
9. SGP (Staatkundig Gereformeerde Partij)
10. Leefbaar Nederland
11. anders
12. heb niet gestemd
13. mocht niet stemmen/had nog geen stemrecht
14. wil niet zeggen
15. weet niet

- 24.0 Op welke politieke partij zou u stemmen als er vandaag Tweede Kamerverkiezingen zouden zijn?

INT: 1 ANTWOORD

HET ZIJN DE VERKIEZINGEN DIE HEBBEN GELEID TOT HET HUIDIGE KABINET BALKENENDE II

1. CDA
2. LPF (Lijst Pim Fortuyn)
3. VVD
4. PvdA
5. Groen Links
6. SP (Socialistische Partij)
7. D66
8. Christenunie
9. SGP (Staatkundig Gereformeerde Partij)
10. Leefbaar Nederland
11. Groep Wilders
12. anders
13. heb niet gestemd / ga niet stemmen
14. mocht niet stemmen/had nog geen stemrecht
15. wil niet zeggen
16. weet niet

Dit waren mijn vragen over de Europese Unie en aanverwante onderwerpen. Hartelijk dank voor uw medewerking en een prettige dag verder.

4. Bloemlezing

Hoe zou u dan het liefst geïnformeerd willen worden over het Europees grondwettelijk verdrag?

- Persoonlijk contact, dat er een mogelijkheid zou zijn om eens langs te gaan bij een balie voor informatie.
- Een soort wetboekje.
- Referendum.
- Via e-mail, als ik mij daar zelf voor kan opgeven, dus ergens kan aanvinken dat ik een nieuwsbrief wil.
- Via de regering.
- Bijeenkomsten.
- In de Bioscoop, reclamefilmpje.
- Mensen mogen er wel eens wat over komen vertellen. Bijvoorbeeld een lezing in het gemeente- of buurthuis of bij verenigingen.
- Eventueel via E-mail.
- Via politieke kanalen.
- Persoonlijke informatie, op de man af.
- Persoonlijke nieuwsbrieven, dat je zelf kunt aangeven waar je graag over geïnformeerd wil worden.
- Interviews in damesbladen, zoals bijvoorbeeld Libelle, Margriet of andere bladen die door veel mensen gelezen worden, waarin politici uitleg geven.
- Via e-mail. Een groot artikel in een plaatselijke krant, zo'n gratis huis-aan-huiskrant. Een bijeenkomst.
- In begrijpelijke bewoordingen.
- De pers.
- Via de werkgever in een informatieve bijeenkomst.
- Schriftelijk.
- Ik zou wel een exemplaar van die grondwet in mijn bezit willen hebben.
- Via instanties zoals: Postbus 51.
- Het journaal is altijd zo globaal; daar mogen ze best een keer dieper ingaan op besluiten en besluitvorming
- Informatiebundel verstrekt door de overheid.

Wat verwacht u dat dit Europese verdrag gaat betekenen VOOR NEDERLAND?

- Nederland gaat op in de massa.bepaalde vrijheden missen.
- Meer nutteloze en ingewikkelde wetten, die wij hier in Nederland niet gewend zijn.
- Vooruitgang.
- Nederland gaat minder worden als er meer landen bij gaan komen.
- Landbouwarbeiders zullen erdoor lijden.
- Er gaat meer veranderen voor de burgers van Nederland.
- Ik denk dat de grondregels beter gewaarborgd zijn.
- Ik denk dat er weinig tot niets zou veranderen.
- Is positief voor Nederland.
- Wetswijzigingen in Nederland omdat de wetten in de hele EU worden gelijk getrokken
- Hechtere samenwerking van alle Europese landen, vooral op juridisch gebied. De immigratie van etnische minderheden wordt beter afgestemd op elkaar, dus dat de Europese landen onderling niet verschillen.
- Uitbreiding van onze grondwet.

- Nederland moet wel. Je hoort niet alles, alleen het topje van de ijsberg.
- Veel bemoeienis van buitenaf.
- We gaan er niet op vooruit.
- Nederland zal een stuk eigen beslissingsbevoegdheid verliezen.
- Volk krijgt meer te zeggen, regering houdt zich beetje op afstand.
- Heeft alleen maar positieve gevolgen voor Nederland.
- Grip verliezen op criminaliteit en migratie.
- Vrij weinig gevolgen, de rest van landen wordt recht getrokken aan Nederland.
- We gaan er economisch op achteruit.
- de wetten in Europese landen gelijk worden gesteld.
- De autochtonen krijgen minder macht. Turkije komt erbij, dat is een groot land en zal dan met de allochtone bevolking in Nederland meer macht kunnen hebben.
- Op den duur heb je als Nederland ook geen zetel meer in die Europese macht.
- Nederland behoudt zijn zelfstandigheid.
- samenwerken met Europa. Nederland denkt alleen aan zichzelf.
- Iets positiefs, maar wat dat weet ik niet.
- Ik hoop dat alles hetzelfde blijft voor Nederland, ik weet echter niet of dat zo is.
- Het zal Nederland economisch slechter vergaan.
- Niet veel.
- Het zal een paar beperkingen met zich meebrengen aan de ene kant en een paar beperkingen opheffen aan de andere kant.
- Burgers moeten nog meer inleveren.
- Ik denk dat het allemaal niet zo veel uitmaakt.
- Waarschijnlijk gaat NL er alleen maar op achteruit.
- We krijgen strengere regels op het gebied van milieu opgelegd.
- Terecht een verlaging van inkomen.
- Ik denk dat het een positieve verwachting voor Nederland heeft, maar in welk opzicht weet ik niet precies.
- Nederland krijgt een sterkere handelspositie.
- Meer Europese veiligheid, meer Europese samenwerking.
- Als klein land zullen we wel overal bovenaan staan betreffende beslissingen et cetera.
- Onze positie wordt verbeterd.
- Nederlanders laten zich hierdoor leiden. Dat doen alle landen, behalve Frankrijk.
- Het zal erop neerkomen dat sommige dingen aangescherpt worden en sommige dingen soepeler worden, ik weet het niet allemaal precies.
- Samenwerking tussen burger en overheid wordt gewijzigd. De grondwet in Nederland zou kunnen worden overruled.
- Dat he bij ons misschien beter word.
- Hogere belastingen voor Nederlandse burgers.
- Nederland zou zich op een aantal gebieden moeten aanpassen aan andere landen.
- Nederland krijgt steeds minder zeggenschap.
- Meer samenwerking tussen alle Europese landen.
- Het wordt alleen maar slechter.
- Nederland als voortrekker.
- Ik denk dat het Nederland ten goede komt.
- We zullen meer in de lijn van de rest van Europa moeten gaan lopen. bv de belastingen e.d.
- Misschien dat het voor de economie wel wat gunstiger gaat worden.
- Nederland moet een beetje water bij de wijn doen.
- We krijgen een grotere markt. Ik verwacht niet dat alle landen gelijk aan elkaar staan.
- Dat we overspoeld gaan worden door andere culturen. Dat de wetten heel erg zullen afwijken van de Nederlandse grondwet.
- Beter samenwerking.
- Wetgeving aangepast moet worden aan Europees verdrag.
- Er zal niet zoveel veranderen.
- Vrij verkeer goederen, mensen en diensten.
- weinig.
- Het zal voor Nederland niet zo veel uitmaken we hebben zelf al een goede grondwet.

- Niet veel voor Nederland veranderen, onze grondwetten zijn duidelijk.
- Wij zijn een verschrikkelijk klein landje. De dienst zal een beetje uitgemeakt worden door de grote jongens.
- Misschien moet Nederland meer onderdanig worden. Financieel zullen we er niet echt op vooruit gaan.
- gemakkelijker voor het handeldrijven
- Wat wordt er aangepast aan onze grondwet.
- Niet zo heel veel.
- Ze moeten nog meer gaan betalen
- Weinig.
- ik denk dat de autonomie van Nederland en de andere landen gaat veranderen en de cultuurverschillen minder duidelijk naar voren komen en dat we daar wel een beetje last van krijgen.
- Niet veel zal het betekenen voor ons.
- Weinig invloed.
- Minder onafhankelijkheid.
- Meer intergratie.
- Weinig.
- Dat het in eerste instantie weinig voordeel zal hebben.
- Het recht op vrijheid van meningsuiting wordt goed neergezet en immigratie: recht op vrijheid van vestiging.
- Aanpassing in de iegen grondwet. Ik ken verder de inhoud niet, maar ik denk een gelijkschakeling met andere landen.
- Niet zo heel veel.
- Dat Nederland weer vooraan moet lopen.
- Ik denk grote problemen met de nieuwe landen, dit uit puur economisch oogpunt.
- Er zullen een aantal grote veranderingen plaatsvinden, met name hoe wij denken over intergratie en over het totale Europese beleid. Een klein land als Nederland moet zich gaan openstellen voor een groot land, de aanpassing wordt moeilijk.
- Een betere regering.
- Economisch beter, dat niet alles duurder wordt. Dat ook de andere landen zich aan Nederland zullen aanpassen.
- Nederland gaat er in economisch opzicht op achteruit in Europa.
- Niet al te veel
- Wetgeving binnen Nederland op sommige punten zal worden veranderd.
- Ik verwacht er eigenlijk niet zoveel van.
- Dat wij opgenomen worden in een groot geheel en hier zullen positieve, maar meer negatieve dingen op grote schaal in naar voren komen.
- Het wordt alleen maar slechter na dit verdrag, het wordt allemaal langzamer.
- Ik denk dat het Europese Hof gaat beslissen over de lidstaten.
- Ik weet het niet, want ze doen toch lekker wat ze zelf willen. Met de burgers zullen ze denk ik toch geen rekening houden.
- Weinig.
- Meer geld uitgeven voor defensie.
- Ik denk dat er meer dingen die hier al goed gekeurd zijn worden ingetrokken. Doordat andere landen nog niet zo ver zijn en dan moet je denken aan abortus en euthanasie.
- Niet zo heel veel.
- Ik verwacht dat er naast onze eigen grondwet ook geleefd moet gaan worden naar de Europese grondwet.
- betekend niet veel voor Nederland
- Nog meer mensen werkloos
- Nederland zal samen met de andere rijke Europese landen weer samen voor het grootste deel van de kosten opdraaien.
- Regels worden aangescherpt. Nederland zal minder tolerant moeten worden.
- Nederland gaat negatief achteruit.
- Er komen veel meer mensen bij. Je wordt overspoeld door die lui.
- Overal dezelfde wetten en regels.
- Ik verwacht dat het zeker geen achteruitgang zal zijn ten opzichte van de huidige grondwet.
- Werkt net als de Nederlandse grondwet. Je komt er niet veel mee in aanraking, maar het

- beschermt je wel.
- Waar we staan als Nederland binnen de Europese Unie.
- Achteruitgang.
- Meer gelijkheid in alle landen.
- Aanpassingen op het gebied van milieu.
- Ik denk niet veel goeds. Alles zal duurder worden. Ik denk dat we daarmee achteruit gaan in plaats van vooruit. Daarbij vooral gelet op de economische situatie in Nederland.
- Ik hoop dat we allemaal evenveel rechten en plichten krijgen of houden.
- Dat het meer eenheid in europa is.
- Nederland krijgt een nieuwe grondwet.
- Nederland kan zowel voor- als nadelen ondervinden.
- Het zal denk ik weinig gevolgen hebben voor Nederland.
- Hogere kosten en Nederland wordt er alleen maar slechter van ze komen er niet op vooruit.
- Ik denk dat door die grondwet alle landen binnen Europa meer op 1 lijn komen te zitten.
- Ik denk dat de Nederlandse grondwet gaat overeenkomen met het Europese verdrag.
- Meer veiligheid.
- Ik denk dat wij als Nederland zijnde met de regeltjes voorop lopen en dat de andere landen binnen de EU dit niet zullen doen. Dit heeft als gevolg dat het Nederland dus meer geld gaat kosten. Ook wordt je een beetje overruled wordt door de grotere Europese landen. Die zullen dan meer voor het zeggen krijgen.
- Allemaal veranderingen denk ik. Er komen allemaal arme landen bij. Daar zal wel allemaal geld naar toe moeten. En we hebben het zelf zo hard nodig.
- Nauwe samenwerking, als wij allemaal op 1 lijn komen. Er moet 1 centrale grondwet komen.
- Er komen meer landen bij waardoor er meerdere mensen uit andere landen in Nederland gaan werken en daardoor stijgt de werkloosheid in Nederland.
- Nederland loopt altijd voorop, dus zal hier wel aan meedoen.
- Nieuw toetredende landen moeten hun regels aanpassen. Economische gevolgen.
- Het levert Nederland niks op. Het kost alleen maar veel geld.
- Nauwlijks van invloed.
- Rechten van de burgers. Rechten van landen onderling.
- Bijna niks.
- Ik denk dat nederland nogmeer geld kwijtraakt en dat alles simpelweg nog duurder wordt.
- Wij komen er als Nederland slecht van af. Meer regels zullen in Brussel gemaakt worden.
- Ik denk dat er niet zo erg veel gaat veranderen.
- Beter communicatie tussen de landen. Koppeling van allerlei bestanden. Goede afspraken over Godsdienst. Dat iedereen geduld wordt.
- Dat Nederland op een lijn komt met andere landen.
- Weinig goeds.
- Niets.
- Aanpassingen aan de nederlandse grondwet
- Nederland wordt er in ieder geval niet beter van.
- Rechten van burgers worden beter vastgelegd en gelden dan voor iedereen.
- Nederlandse grondwet vervangen. Nieuwe basis.
- Gaat veel geld kosten.
- Nieuwe grote landen drukken in de toekomst een grotere stempel dan Nederland nu doet.
- Dat het in Nederland wat stabiel wordt.
- Meer rechten voor mensen.
- europese wetgeving
- k denk dat hget geen verandering komt in het voordeel van Nederland
- Het gedoogbeleid zal hier beperkt worden. Het gaat hier wat strenger worden.
- Het zal wel met de handel zijn, economische toestanden die daarin vermeld staan.
- Slecht. Heb er geen vertrouwen in.
- Ik denk dat het economisch veel minder zal gaan met nederland dan.
- verlies van nederlandse identiteit in nederland
- Meer regels vanuit Brussel waar kleine Nederlandse ondernemers de dupe kunnen worden, maar ook Jan Modaal.
- Er verandert nauwelijks iets.
- Niet zo heel veel voor nederland.

- Het kost altijd geld.
- De regels worden gelijk getrokken zodat het per EU land wat regeltjes betreft minder verschil tussen te vinden is.
- Betere economie.
- Nog meer samenwerken met de andere landen, de arbeidsmarkt, meer eenheid van europa meer een europees gevoel.
- Heel weinig. Ik denk niet dat er veel veranderen in Nederland.
- Je moet meedoen, of je wilt of niet.
- Nog meer moeten aanpassen aan de landen om ons heen.
- Andere regels toepassen, verscheidene bestaande regels afschaffen.
- Het leidt tot meer werk en betere verdraagzaamheid.
- Verslechtering van het sociaal beleid.
- Economie daalt steeds verder.
- Zal invloed hebben op onze export, op de landbouwquota en de visserij.
- Financieel economisch.
- Aantal wetten worden vastgelegd op Europees niveau.
- Ik denk dat het op zich niet zo veel gaat betekenen.
- Niet zoveel anders.
- Nederland zal zich moeten aanpassen aan sommige dingen. Ook zal het invloed hebben op werkgelegenheid.
- Nederland moet zich meer aanpassen aan de andere landen.
- Nederland zal zich aan het verdrag moeten aanpassen.
- Niet zo veel.
- Meer beperkingen. En het kwijt raken van een stukje vrijheid.
- Niet zo veel.
- Aanpassing van bepaalde regels binnen nederland.
- Nederland gaat er economisch op vooruit.
- Gevolgen voor de burgers zullen goed zijn.
- In het algemeen negatief.
- Weinig veranderingen.
- Weining verandering, onze wetten zijn al uitgeberid en ik denk dat de Europees Grondwet dit gaat aanscherpen.
- Betere afstemming met andere lidstaten.
- Arbeidsmigratie naar Nederland.
- Meer bijdragen.
- Dat je, je aanpassen aan de europese normen.
- Meer gelijkheid in de wetgeving.
- Er zal niet veel veranderen, maar we moeten wel voorzichtig zijn dat we de macht niet verliezen.
- Heel weinig
- Niet veel goeds.
- Dat bepaalde wetten aangepast moeten worden. Soms negatief en soms postief. Belastingstelsel moet misschien anders, jah er zullen zoveel dingen gaan veranderen.
- Helemaal niks.
- Turkije komt erbij en dat is zo'n land dat zich niet gaat aanpassen.
- niet veel.
- Dat er niet zo gek veel gaat veranderen.
- Ruimer, maar ook beperkingen.
- Het is alleen maar een bevestiging van de wetten, er verandert dus niet veel.
- Dat het op juridisch gebied een voordeel gaat op leveren.
- Weinig.
- Handhaving van de wetgeving.
- Nederland wordt de dupe van zijn eigen loyaliteit naar het buitenland.
- Dat we minder zelf hoeven te lijden.
- Niet zoveel.
- We moeten onze regelgeving aanpassen.
- Dat we deel uit gaan maken van een groter geheel.

- Meer beperkingen; zaken die van de Nederlandse regering wel mochten zullen nu verboden worden.
- Het zal niet veel veranderen.
- Meer werkloosheid.
- Denk niet dat het veel consequenties zal hebben.
- Dat de Europese regels de Nederlandse regels gaan vervangen.
- Niet veel. Het zal goed zijn voor Nederland.
- Een achteruitgang.
- Andere landen zullen gewoon de regels naast zich neer leggen en Nederland zal zich er wel aan houden.
- Grote verslechtering.
- In de praktijk zal er niet veel veranderen. Over het algemeen denk ik ook niet dat er veel zal veranderen.
- Dat de grondrechten veiliggesteld worden, dus de gelijkwaardigheid van mensen, ongeacht geslacht, geloof, et cetera.
- Beter geïnformeerd.
- Ik verwacht dat het dan wel goed komt met Nederland.
- In de toekomst economisch gezien een goed iets voor Nederland.
- Het immigratie beleid wordt wat te vrij.
- Dat regels meer uniform worden binnen Europa.
- Nederland kan zich beter later horen binnen de EU.
- Weinig, ik denk niet dat Nederland er veel mee opschiet.
- Verwacht er niks van.
- Richtlijnen voor het leven in Europa.
- Weinig.
- Ik hoop op een verbetering, maar denk dat er nog meer bezuinigd gaat worden.
- Betere handelsbetrekkingen, arbeidsmigratie naar Nederland.
- Ik denk niet veel bijzonders goed.
- Dat er iets opgelost wordt omtrent de vluchtelingen.
- Beter voor het Nederlandse economie.
- Het zal denk ik wel goed zijn.
- Mensenrechten en dat het voor de minder bedeeden beter wordt.
- Alle inkomens moeten gelijk moeten zijn en alle landen moeten maatschappelijk gelijk zijn.
- Heeft niet veel invloed op Nederland, we doen het al goed.
- Voor diverse dingen een ommezwaai. bijvoorbeeld hypotheekrente aftrek.
- Ik hoop iets goeds, althans dat het wel goede dingen naar voren brengt.
- Ik denk dat de Nederlandse grondwet verdwijnt.
- De economie gaat achteruit in Nederland, omdat bedrijven naar goedkope landen gaan (bv Polen) ivm de lage lonen.
- Beter samenwerking.
- Het gaat niets betekenen.
- Dat Nederland zich moet houden aan de regelgeving van de Europese Unie.
- Helemaal geen controle meer aan de grenzen. Europees vastgestelde prijzen.
- Zal niet veel veranderen voor Nederland
- Soepeler regelgeving.
- Nederland zal moeten volgen Nederland zal geen beslissende stem in het geheel krijgen.
- Nederland zal zijn Christelijke identiteit verliezen.
- Omdat Nederland een klein land is, nauwelijks iets te zeggen heeft.
- Ons voorziening stelsel is uniek en we zullen veel verliezen.
- Opgave van het vetorecht.
- Ik denk dat het heel goed is voor Nederland. Ik zie de hele Europese Unie wel zitten.
- Behoud van specifieke kenmerken en cultuur zoals de tv-acties ten behoeve van de tsunami.
- Dat het in zijn algemeenheid op hetzelfde neerkomt in West-Europa.
- ik denk dat niet zoveel gaat betekenen voor NL, want we hebben onze eigen regering nog
- Inperking van onze rechten. Hogere bijdrage in de EU. Minder subsidies. Beperkingen op onze wetgeving. Straks bepaalt de EU onze wetten.
- Dat het voor ons slechter wordt, financieel gezien en qua stem, zeggenschap

- Dat de grondwetten op elkaar worden afgestemd.
- Dat Nederland weer voorop loopt en weer meebetaalt. Nederland denkt altijd alles in eerste instantie te moeten invoeren.
- Ver van mijn bed. Er zullen afspraken gemaakt worden over mensenrechten.
- Nederlandse regering kan minder regelen, en in Brussel kan er meer geregeld worden.
- Niet veel.
- In Nederland zal er volgens mij niet zo veel veranderen.
- Goede zaak voor de aangesloten landen, maar er moeten wel regels worden gesteld. Als inwoner van een van de lidstaten, krijg je het idee dat het een goed idee is voor alle landen.
- We gaan er op achteruit. en nog meer regelgeving. En vooral regels die op andere landen van toepassing zijn en totaal niet op ons.
- Niet positief, de regels hier in Nederland zijn zeer modern en goed vergeleken met andere landen.
- Niet zo veel. Wij zijn voorlopers hierin, voor de nieuwe landen zal het meer problemen opleveren.
- Nederland is een van de landen waar veel al goed geregeld is dus daarom denk ik dat het voor Nederland weinig uitmaakt,
- niet veel betekenis voor nl
- Denk zeker dat het belangrijk is.
- Ik denk eigenlijk vrij weinig.
- Dat we met sommige dingen wat water bij de wijn moeten doen. Of we erop vooruit gaan weet ik nog niet.
- Het heeft verstrekkende gevolgen.
- Veel papier en veel werk.
- Nederland zal erop achteruit gaan door de andere EU-landen.
- Weinig.
- Meer rechten van de mens.
- Niet veel.
- Bestuursniveau en organisatietalent komt dan Europees beter uit de verf.
- Veel van onze wetten zullen moeten worden aangepast aan andere landen, want dat verschilt nogal. Bijvoorbeeld op het gebied van monetaire geschiedenis en rechtswetgeving. Misschien op militair gebied veranderingen.
- Eenheid in wetten en afspraken.
- Dat het een postieve bijdrage heeft in Nederland.
- Het is opgesteld door de grote landen, de kleine landen kunnen alleen maar meelopen. Het zal veel ellende met zich meebrengen, heel veel ellende.
- Ik denk dat het voor Nederland niet erg veel uitmaakt.
- We worden meegesleurd, maar dat hoeft niet negatief te zijn. De economie zal beïnvloed worden. Het zal invloed hebben op de veiligheid.
- Meer duidelijkheid.
- Ik verwacht niet veel goeds. Ik denk dat Nederland, als klein landje, zich meer moet gedragen naar de regels dan grotere landen
- neutraal , niet echt heel veel.
- Ik heb postieve verwachtingen voor Nederland
- Minder subsidies.
- Dat de gezondheidszorg nog meer afgekald wordt, evenals de pensioenen en landbouwsubsidies. Er wordt geen rekening mee gehouden dat we hier moeten stoken en in Frankrijk niet. Zelfde prijzen in alle landen voor dezelfde produkten.
- Zal nadelig zijn voor Nederland.
- Meer afhankelijk van de EU en minder zelfstandigheid.
- Verbetering van veiligheid; criminaliteitsbestrijding.
- Voor Nederland zal er niet zo veel veranderen, maar voor sommige andere landen wel.
- Een aardverschuiving op sociaal terrein. Een aantal privileges die wij in Nederland hebben zullen verdwijnen, zoals het sociale zekerheidsstelsel.
- Ik denk dat het zeer weinig voor Nederland gaat betekenen omdat het in Nederland allemaal wel goed geregeld, dus de mensenrechten en rechtspraak en etc zijn hier wel goed geregeld en dat is niet bij alle landen zo.
- Het wordt een stuk onduidelijker.

- Dat we nog meer naar de rechtse kant gaan.
- Economische groei
- De Nederlandse leefwijze gaat er slechter op uit, en we gaan economische gezien ook achteruit
- Niet zo heel veel.
- Meer ellende.
- Financieel economische vooruitgang
- In de praktijk zullen we er in Nederland niet veel van merken.
- Meer samenwerking en integratie
- Nederlandse boeren krijgen het moeilijker.
- Niet zo heel veel.

Om welke reden bent u tegen / Om welke reden bent u voor / Waarom weet u het nog niet?

- Bij een vereniging van europa hoort ook een algemene regelgeving.
- Nederland heeft in het verleden voor een aantal zaken gevochten en dit doet geen recht aan sommige andere landen binnen de Europese Unie.
- Omdat ik denk dat Nederland er niet beter op word.
- Het is belangrijk dat de regels waarop de EU functioneerd worden vastgelegd in een grondwet.
- Ik heb mij er nog niet in verdiept.
- Dat er meer afstemming zal zijn
- Ze beloven veel, maar doen het toch niet.
- Ver van mijn bed af.
- Ik heb mij er nog niet in verdiept.
- Uitgebreid, beter en breder.
- Ik ben in sommige opzichten voor en in sommige opzichten tegen.
- Mogelijkheden uitbreid.
- Het is verstandig om samen te werken, beter dan langs elkaar heen te werken.
- Het is te groot, met al die verschillende culturen.
- We moeten een keertje groot worden en de kop uitsteken. Dat zal best moeilijkheden opleveren, maar moet er toch een keer van komen.
- Te veel onbekendheid omtrend de regelgeving
- Komt saamhorigheid in Europa ten goede.
- We hebben er veel meer voordeel.
- Ik moet me daar dan echt nog even in verdiepen.
- Milieu e.d. allemaal hetzelfde. Verschillen in belasting.
- Met samenwerking bereik je meer.
- Duidelijker beleid in Europa.
- Nederland moet meer zijn eigen identiteit behouden en dat gebeurt nu dus niet.
- Ik ben totaal tegen. Alles komt maar binnen hier, criminaliteit neemt toe.
- Dan kunnen we de europese unie beter en meer bereiken.
- Ik ben er huiverig voor dat er bepaalde dingen zijn zoals homofilie en abortus wet dat deze als nog afgeschaft zullen worden.
- Het is belangrijk om als europes unie vast regels te hebben.
- Uniformiteit.
- Verkiezingen zijn niet meer eerlijk, je kunt dan als burger niet of geen invloed meer hebben op besluitvorming.
- Door gelijkheid kan er best positieve veranderingen komen.
- In Nederland lukt het niet om iedereen op een standpunt te krijgen, laat staan in heel Europa. Dat lukt gewoon nooit. In andere landen is het "asielbeleid" veel strenger dan Nederland.
- Meer samenwerking.

- We houden een beperkt vetorecht. Zonder Europees verdrag kunnen heel veel zaken ook goed worden aangepast, zoals nu ook al met terrorisme gebeurt.
- Als het niet goed gaat moet je toch ergens beginnen.
- Het zal Nederland wel goed doen denk ik, vooral in deze tijd.
- Ik denk dat je er alleen maar beter wordt, je kunt beter samen werken dan alles in je eentje te doen.
- Meer duidelijkheid voor de EU landen.
- Dat het niet alleen wordt gedragen door Nederland maar door de gehele Europese Unie.
- Kijk naar Amerika, goed dat Europa verenigd is en zo serieuzer wordt genomen.
- Ik ben helemaal niet voor de Europese Unie, ik vind samenwerking goed, maar niet dat je onder Europese wetgeving staat. Niet dat je gedwongen wordt om naar een ander te luisteren. Je eigen wetgeving te houden. Ieder heeft zijn eigen cultuur en zijn eigen oorsprong.
- Ik denk dat er meer duidelijkheid komt.
- Nederland wordt minder bedeed.
- Nederland zit nu eenmaal in de EU, om de krachten te bundelen is het belangrijk dat je de dingen goed geregeld hebt. Dat je alles op een lijn hebt.
- Het gaat al zo lang goed zoals het gaat, waarom moet het veranderen?
- Wil eerst weten wat er precies instaat en of er veel gaat veranderen.
- Gezamenlijk opereren is veel effectiever.
- Allemaal dezelfde regels alleen wat aangepast, een beetje onzin.
- Gezien de samenwerking met alle landen. Dan kun je sterker optreden.
- Omdat ik er nog niet genoeg over weet
- Samen kun je meer dan alleen.
- Ik zie het als een basis van alle landen, waarop gehandeld dient te worden. Een kader waarin gehandeld mag worden.
- Het is goed als er bepaalde richtlijnen komen zodat de landen meer op elkaar zijn afgestemd, zelfde regels.
- Net als VS. Hoeft niet op alle vlakken, maar met bepaalde landen. Bijvoorbeeld net zo zeer met bv. Griekenland, maar wel met bv. België. Er moet overeenstemming komen.
- Boeit me gewoon echt helemaal niets.
- Ik weet er nog te weinig van.
- Ik weet het nog niet omdat ik specifiekere informatie wil hebben
- Omdat ik daar nog onvoldoende van af weet.
- Ieder land hetzelfde.
- Meer rust in de wereld.
- Te weinig informatie/kennis over het verdrag.
- Het wordt te groot, te massaal.
- Belangrijk dat alles goed geregeld wordt. Anders is het hele idee van Europese Unie zinloos.
- Het Christelijke beginsel staat daarin totaal niet beschreven. De hele geschiedenis draait daarom, maar daar wordt met geen woord over gesproken.
- Ik ben niet goed genoeg geïnformeerd. En ik verwacht ook dat er strengere regels komen.
- Ik heb nog te weinig gehoord over de Europese grondwet.
- Ik vind het belangrijk dat bepaalde zaken op een Europees niveau behandeld worden. Subsidie, mensenrechten etc.
- Meer uniformingstijd.
- Ik ben daarin niet voldoende geïnformeerd.

- Met z'n allen kan je meer dingen aanpakken.
- Voor de economie is het ook beter, dat het overal gelijk is.
- Ik weet niet precies wat het inhoud.
- Dit verdrag staat aan de basis van het goed functioneren van de unie. Een bedrijf begint ook met een bedrijfsplan.
- We moeten als Europa tegen andere grote staten (VS bijvoorbeeld) ons sterk opstellen anders redden we het niet.

- We betalen het meest en hebben de minste inbreng.
- Ik ben voor meer samenwerking. Wel belangrijk.
- Europa is al op gang en als je er nu tegen gaat keren, is er helemaal niets.

- Dat in de toekomst iedereen gelijk is en alle landen daardoor een gelijk beleid hebben.
- Ik denk dat we als klein land niet alle dingen kunnen oplossen zoals asielbeleid.
- Omdat ik er eigenlijk nog niet genoeg aandacht aan heb besteed.

- Centraal geregeld.
- Er is dan meer gelijk gestemdheid in europa.
- Er moet een aantal dingen vastgelegd worden, om te voorkomen dat diverse dingen worden afgeschoven. Met name het asielbeleid is daar een mooi voorbeeld van.

- Vooral het asielbeleid, als ze 1 worden zal het beter worden.
- Dat we als EU zijnde allemaal de dezelfde rechten en plichten hebben.
- Wat ze precies allemaal willen veranderingen. BV Terrorisme bestrijding.
- Anders heeft de hele EU geen enkele zin.

- Vanwege het schrappen van de Christelijke normen en waarden als uitgangspunt.
- de Nederlandse grondwet moet zo blijven als nu met de Europese er naast en niet anders om.
- Gelijk Europa, handig als er bijvoorbeeld een gelijk asielbeleid is, iedereen op een lijn.

- Puur omdat ik er gewoon te weinig vanaf weet.
- Ik wil gewoon 1 Europa.
- Nederland gaat er tot nu toe alleen maar op achteruit en waarschijnlijk dan ook.
- Europees beleid is niet goed wij verliezen onze zelfstandigheid.

- Als je streeft naar een Europese unie, ben je gebonden aan afspraken en regels en die leg je vast.
- In totaliteit beter geregeld tussen de landen.
- Er zijn veel te veel verschillende landen en culturen en je kan niet alles over een kam scheren.

- Het is in belang van de Unie en in het belang van de inwoners, ook voor Nederlanders. We moeten naar een geheel, gelijkheid, ook qua belastingrecht. We hebben ook de Euro, dus de rest moet ook komen.
- Goede afspraken over asielzoekers. Hoe mensen met elkaar omgaan.

- Omdat ik nog niet zie, of het een groot voordeel is.
- Ik vraag me af of alles wel zo snel kan als ze willen. Er komen arme landen bij met wetten uit het jaar nul. Turkije zal alles ook moeilijker maken, ik ben bang dat Turkije te veel macht krijgt. Wij zijn te westers.

- Voor bepaalde landen een goede aanpassing.
- Ik sta niet te juichen, maar ik ben er niet echt tegen.
- Nederland moet altijd het beste jongentje van de klas zijn. Wij geven veel te veel geld uit. De Nederlandse bevolking geeft gemiddeld verreweg het meeste geld per persoon uit in Europa.

- We zitten in de EU, dan moeten we ook verder en moet de de boel niet blokkeren.
- Ik denk dat er dan weer betere en positievere dingen uit voort komen.

- Samenwerking is altijd beter
- Dat terrorisme Europees aan wordt gepakt.
- Ik vind niet dat alle Europese landen moeten toetreden tot de Europese Unie.
- Maakt alles een stuk makkelijker.
- De zaken die worden behandeld vind ik belangrijk.

- Ik zou er eerst nog meer over willen weten. Ik weet er niks van. In principe ben ik nu tegen, omdat ik niet weet wat het inhoud.
- Ik denk dat het niet veel uithaald.
- Om de tegenstrijdigheden van bepaalde wettelijke regelingen in de verschillende EU landen een beetje op een lijn te krijgen.

- Inhoudelijk weet ik er niet veel over, dus ik kan mijn mening nog niet vormen.
- Landen samenwerken en dat er wel goede afspraken worden gemaakt. En niet dat alleen de grote landen alles gaan bepalen.

- Verbetering EU
- Omdat ik er eerst meer geïnformeerd zou willen worden.
- Nederland is groot genoeg en heeft genoeg inwoners. Als het een groot geheel wordt, dan wordt het moeilijker om criminaliteit te bestrijden.

- Het moet helemaal niet vereenvoudigen, de bureaucratie wordt veel in gewikkelder.
- Ik denk dat door de grote van de Europese Unie het nu nodig begint te worden dat er een grondwet komt, waaraan iedereen zich houdt.
- Ze doen toch waar ze zelf zin in hebben. Ik heb echt het gevoel dat mijn stem toch niet telt.

- Ik denk dat Europa nog niet echt een eenheid is.
- Ik heb er nog niet genoeg informatie over en weet er niet genoeg over om daar nu een goede keuze in te maken.

- Beter iets dan niets. En het wordt tijd om de dingen helder neer te zetten.
- Zoveel goede wetgevingen in Nederland, en als dat naar 1 Europese wetgeving gaat zal Nederland dan toch denk ik veel moeten opgeven.
- Allemaal de zelfde rechten en plichten.

- Betere afspraken onderling en betere samenwerking.
- Ik ben nog niet voldoende geïnformeerd.
- Er zit te veel verschil in de landen.
- Landen behouden wel eigen identiteit.
- Dan weet iedereen waar hij aan toe is, het is nu een grijze massa.

- Aan de ene kant ben ik er wel voor, maar er zitten een hoop haken en ogen aan. Bijvoorbeeld dat wij nog meer in moeten leveren.
- In ieder geval om de ontwikkelingen binnen de Europese Unie niet tegen te gaan, Die gaan hoe dan ook door. Als je je grondwet houdt en je houdt vetorecht, dan heeft Nederland zich goed ingedekt.

- Inhoudelijk weet ik te weinig wat voor consequenties het heeft voor Nederland.
- Europa werkt steeds meer samen, dus meer afspraken over samenwerking. En dat je in alle landen van de EU gelijk behandeld wordt.

- Ik denk dat wij(Nederland) er op achteruitgaan.
- Er moeten allemaal afspraken tussen de landen gemaakt. Er komen allemaal regels.
- Ik vind dat ieder land gewoon zijn eigen boontjes moet doppen .

- Het schept duidelijkheid.
- Moet goed georganiseerd zijn.

- terugdringen van werkloosheid
- Vanwege de bescherming van de mensenrechten.
- Als heel Europa samenwerkt kan je iets pas echt goed aanpakken.
- Het zal toch geregeld moeten worden.

- Nog niet voldoende informatie
- Ik heb nog niet voldoende informatie.
- Heb meer informatie nodig.
- Een maatstaf voor alle landen binnen de EU.
- Ik moet me er nog meer in verdiepen. Nog niet genoeg geïnformeerd.

- Ik zie het nut er niet van in.
- Het is belangrijk dat er in deze tijd zaken goed geregeld zijn.
- Wordt alles in goede banen geleid.
- Ik vind de Europese Unie een belachelijk geldverslindend apparaat waar niks goeds uit voort komt.

- De landen die erbij komen horen niet bij Europa.
- Als het er makkelijker op wordt, waarom niet.
- Ik denk dat het voor sommige landen goed is, dat ze bepaalde dingen van andere landen overnemen op het gebied van regels en zo.
- Ik vind dat er al teveel bemoeienis is vanuit de Europese Unie. Ze bemoeien zich teveel met ons. En daarom wil ik niet dat er een nieuwe grondwet komt.

- Dat er bepaalde zaken grondrechtelijk vastgelegd moeten worden.
- Nederland zal zich moeten houden aan regels die in Brussel gemaakt worden en waar het Nederlandse volk zelf niet achter staat. Zoals de melkquota en visvangst en nog veel meer zaken.

- Je geeft een deel van je vrijheid. Je hebt dan wel een vetorecht, maar men houdt zich niet altijd aan afspraken.

- Omdat ik denk dat dat de basis is van de hele Europese samenleving.
- Onvoldoende informatie.
- Omdat ik nog niet alles goed in beeld heb.
- Omdat ik er nog te weinig over geïnformeerd ben, ik weet nog niet wat het verdrag exact inhoudt.

- Omdat je dan meer controle hebt over wie we toelaten binnen de EU en wie niet. Een duidelijker bestuur van Europa.
- Het kan niet fout zijn om dingen vast te leggen, maar houdt men zich daar wel aan?
- Elk land is dan gelijk.

- Ze proberen altijd al zoveel en het mislukt toch altijd.
- Omdat de wereld groter wordt voor ons kleine land, we moeten groter denken. Daarbij moeten de lokale culturen wel gewaarborgd blijven, het moet geen eenheidsworst worden.
- Dit om verder te komen met de EU.

- Ik heb er nog nooit eerder van gehoord.
- Ik weet niet precies waar het over gaat.
- Nog niet informatie over gezien. Ik heb me er nog niet genoeg in verdiept.
- klinkt goed.
- Verdraagzaamheid ten aanzien van alle politieke partijen.

- Regels in heel Europa komen dan overeen. Terrorisme en vuiligheid komen onder de aandacht.
- Te weinig informatie over ontvangen tot nu toe.
- basisregels voor elke Europese burger
- Er komt meer duidelijkheid over de EU.

- Asielbeleid.
- Omdat ik de inhoud nog niet genoeg weet.
- Op een gegeven moment hebben wij Nederlanders totaal niks meer te vertellen.
- Na de invoering van de Euro zijn we enorm achteruit gegaan. De voorspellingen waren heel anders. Financieel zijn we er enorm op achteruit gegaan.

- Asielbeleid en terrorisme gesamenlijk aanpakken vind ik goed.
- Ik ben niet blij met de EU. De identiteit van Nederland gaat verloren.
- Ik ben behalve Nederlander en Europeaan natuurlijk ook een Wereldburger en ik vind dat er meer eenheid mag komen binnen de wereld.

- Er wordt met twee maten gemeten. Inflatie, nederland moet inleveren.
- Dat er vaste regels komen voor de EU vind ik goed.

- europeer voelen
- Als je A zegt moet je B zeggen. We zijn daran begonnen en dat moeten we dan ook afmaken zonder daarbij te hikkelen. Je moet het echter wel solide doen. Prutswork is daarbij onacceptabel. Daarom ben ik een voorstander van een algemeneer Europees grondwettelijk verdrag.

- Weet er nog te weinig over.
- Omdat ik nog niet precies weet waar het over gaat, ik kan het nog niet goed beoordelen.
- Nederland alleen bakt er niets van.
- Je bent onderdeel van europa en er moeten daardoor natuurlijk regels gevormd worden

- Voornamelijk om de gemeenschappelijk waarden die andere leden dan ook moeten respevteren. Met name de mensenrechten. Verder zou Europa moeten gaan over de economische samenwerking en niet zo heel veel verder.
- Meer informatie.
- Ik ben tegen zolang het mij niet precies duidelijk is waar ik voor stem.

- Ik moet er eerst meer over weten.
- Het is altijd beter dan niets.
- Steeds meer buitenlanders komen binnen.
- Alle landen dezelfde rechten en plichten.
- Ik hoop dat ze er iets goeds van maken.

- Grondwettelijk minder verschil tussen de lidstaten.
- Omdat je dan een groter macht heb kun je beter problemen oplossen. Samenwerking is op zich nooit mis.
- Geen compleet beeld.
- Ben voor gelijke rechten.

- Ik heb op dit moment te weinig informatie.
- Beter samenwerking.
- het geeft duidelijkheid binnen europa.
- Meer afstemming mogelijk binnen de EU.
- Grondwet kan veranderd worden.
- We hebben er nog weinig mee te maken. Tegen de tijd dat we ermee te maken krijgen ben ik al te oud om ervan te gaan genieten. Het betreft de lange termijn.

- Grote uniformiteit en een grotere eenheid binnen de EU
- Beter voor de toekomst.
- Ik verwacht dt alles europees beter geregeld zal worden.

- Ik ben neutraal van mening omdat ik verwacht dat de kleine landjes ten onder gaan aan wetten enz.
- Duidelijkheid. In de Europese landen gelden dan dezelfde regels en zelfde strafmaat.

- Als er ook echt Europees gedacht wordt en Nederland het vetorecht kan houden, je krijgt dan 1 Europa.
- We hebben voordeel van samenwerking dan moet je de zelfde uitgangspunten hebben.
- Ik geloof niet dat dit iets gaat worden.
- Om een EU te laten slagen, moet je een gemeenschappelijk basis hebben.
- Het is belangrijk om samen 1 blok te zijn binnen Europa.
- Weet er nog niet genoeg van.
- Omdat ik er nog niet veel over weet.
- Ik heb helemaal niets met Europa.
- Heb ik nog te weinig informatie over ontvangen.
- Ik weet er nog te weinig vanaf.
- Asielzoekersbeleid.
- Bijvoorbeeld in Duitsland daar mag weer een hele hoop wel of niet. Dat is een beetje zot. Bijvoorbeeld bestrijdingsmiddelen e.d. Bijv. asielbestrijding moet eerlijk vastgelegd zijn.
- Ik wil het liefst dat het Nederland blijft.
- Nederland krijgt meer beperkingen opgelegd t.b.v. de landen met een slechtere economie.
- Het wordt eenvoudiger.
- Nederland kan zijn eigen boontjes wel doppen, we hebben straks niks meer te zeggen in eigen land.
- Geloof in Nederland verandert. Nederland zal gemiddeld minder inspraken krijgen, omdat NL toch een klein landje is.
- Ik weet er te weinig van.
- Duidelijker regels en wat makkelijker uitgevoerd.
- Waarden en normen van de regering gaan vervagen. Bepaalde zaken komen niet meer aan de orde zoals het geloof.
- We moeten er uiteindelijk met z'n allen naartoe.
- Verdraagzaamheid in de wereld.
- Het wordt allemaal te groot, er zijn teveel landen bij elkaar en dat zal niet goed gaan. Het ene land wil dit en het andere land dat, er zullen botsingen komen.
- Ik ben sowieso tegen de Europese Unie. Dit is weer een stap dichterbij de ondergang.
- Ik zie het niet positief.
- We worden er alleen minder van.
- Weet er te weinig van af.
- Nog niet genoeg informatie.
- Hoe meer landen er aangesloten zijn des te beter het uitvoerbaar is.
- Elkkaar aanspreken op de grondrechten.
- Dat er toch iets fatsoenlijk geregeld wordt in deze wereld.
- Er zijn al veel regels in de EU alleen wordt het nu vastgelegd.
- Ik moet nog juiste inhoud, om een duidelijke mening te geven.
- dan hebben we allemaal dezelfde regels
- Het ligt eraan wat de politieke partijen erover zeggen.
- Zij doen toch precies wat zij willen. Ik heb er geen enkel vertrouwen in.
- Dat de EU meer kan structureren, dus geen los zand.
- Nederland is mij te klein. Het formaliseren van de toetreding van nieuwe landen is een goede zaak.
- Biedt nieuwe ontwikkelingsmogelijkheden voor Europa.
- Ik heb me er nog te weinig mee bezig gehouden, althans heb nog te weinig gelezen.

- hangt van de inhoud af.
- Sommige zaken vindt u belangrijk dat ze in Europa gelijk zijn.
- We moeten allemaal dezelfde regels hebben we zijn niet voor niks Europa samen.
- Algemene regels voor alle landen wat betreft bijv. invoeren van dergelijke dingen. Ook over dingen als testen van cosmetica op dieren. Dat zou in alle landen of verboden moeten worden of niet.
- Dan ik beter geïnformeerd moeten zijn.
- Dat mensen met belastingschulden in België zitten dan eindelijk eens gaan betalen. Drugs wat harder aangepakt gaan worden. en dat internationelen terroristische bolwerken aangepakt kunnen gaan worden.
- Er moeten regels zijn voor de Europeanen zodat ze weten waar ze aan toe zijn.
- Ik wil eerst weten wat het precies voor Nederland zou betekenen. Nederland moet een eigen land blijven en niet een provincie van Europa.
- Ik moet een stukje identiteit inleveren. Toch moet er een gezamenlijke regelgeving komen.
- Ik weet er nog niks van.
- Je hebt toch geen moer te vertellen, aldus meneer.
- Ik interesseer me niet voor politiek.
- Ik weet er te weinig van, ligt te ver van me bed.
- Ik heb er geen informatie over en ik heb mij er niet verdiept en zij doen toch wel waar zij zin in hebben.
- Nederland moet eerst het eigen land op orde hebben.
- Eerst maar eens kijken, het is nu goed.
- Ik zou mij er dan echt goed in moeten verdiepen.
- Ik denk in ieder geval niet dat het nadelig zal zijn voor de burgers.
- Te weinig informatie op dit moment.
- Dan weet elk land van de EU waar hij aan toe is.
- Ik weet er nog niet veel over, ik moet eerst nog meer informatie daarover inwinnen.
- Betere samenwerking.
- Als het gaat zoals het moet gaan, dan ben ik voor.
- Zodat er meer duidelijkheid is en dat iedereen weet waar het voor staat.
- Als je kiest voor Europa, dan kies je ook voor een grondwet. Alle regels gelden dan voor iedereen.
- Het is belangrijk dat alle landen zich er dan ook aan houden.
- Als er overal eenzelfde wetgeving geldt dan zal dat belangrijk zijn voor Nederland. Ook gevolgen voor economie.

- Nog niet voldoende informatie om een afgewogen mening te hebben.
- Je moet er met zijn allen het beste van maken.
- Nederland is een klein land en ik denk dat Europa straks geregeerd wordt Frankrijk, Duitsland en Engeland.
- omdat beslissingen niet meer genomen worden in lands belang maar in europees belang.
- Je bent eraan gebonden
- Ik zie niet wat het toevoegd. Ik verwacht dat de invloed van Nederland in de besluitvorming afneemt.
- Omdat het in heel Europa in eenheid geregeld moet worden. Als het niet hetzelfde is, krijg je nooit eenheid.
- Dat het in zijn algemeenheid de zelfde grondwet krijgt zoals hier in Nederland.
- We leveren dan te veel in als land zijnde.
- Ik moet eerst weten wat erin staat!!
- Nederland meent altijd voorop te moeten lopen, wij moeten overal op bezuinigen en alle grote landen hoeven dat niet.
- te weinig informatie momenteel
- Ik weet er te weinig van.
- Omdat ik vind dat binnen de EU er gelijke rechten en wetten zouden moeten zijn en die zijn er nog niet.
- We zijn nu bijvoorbeeld met ongeveer 25 landen, het is dan natuurlijk wel van belang dat we kunnen/ willen samenwerken.

- Nederland moet al teveel luisteren naar andere landen, en zo worden we overspoeld door de grote landen.
- Als je akkoord bent gegaan met de samenvoeging dan moet je ook akkoord gaan met de regelgeving die daarvoor noodzakelijk is.
- wij als burger worden financieel uitgekleeft door oa de unie
- Het gaat ons een hoop geld kosten. En wij krijgen dingen door onze strot gestampt, zonder dat de burger daar enige invloed op heeft.
- Dat Nederland te weinig inbreng heeft nog.
- Criminaliteit en drugsbeleid
- Met deze 25 landen vind ik het belangrijk dat we eenduidig en dezelfde wetten hebben als onze burens. Ten aanzien van vrijheden en mensenrechten.
- Een aantal zaken zijn beter als je daar dezelfde rechten en plichten over hebt, dus gelijke afspraken.
- Een Uniform karakter voor de wetgeving in Europa.
- Lijkt mij wel een belangrijke zaak.
- Het is niet controleerbaar in andere landen. Misschien wordt er in andere landen wel helemaal niet naar omgekeken.
- Wij moeten de problemen van anderen oplossen. De burger wordt de dupe van andermans ellende.
- Het asielbeleid.
- Dat er voor de andere landen betere regels komen.
- Ik geloof er niet zo in, we zijn al zo lang bezig met eu en er komt weinig uit.
- Het is goed voor de handelsverdragen in Europa.
- Ik heb totaal geen vertrouwen in de EU.
- Allemaal dezelfde maatstaven hanteren.
- De samenwerking tussen de Europese leden is dan het beste. En landen kunnen elkaar dan op de vingers tikken.
- Dat vetorecht.
- Duidelijke afspraken.
- Veel minder zicht op immigratie.
- Het asielbeleid eindelijk geregeld. Dat ze niet van het ene naar het andere land gestuurd worden. De geldtransacties, de hele handel wordt verbeterd tussen die landen door die wettelijke toestanden.
- Vind het goed dat alles in Europees verband goed geregeld wordt.
- Omdat je meer gelijke rechten en plichten krijgt. En ook dat het op het gebied van veiligheid makkelijker gaat. Het is beter als alles gezamenlijk volgens afspraak gaat.
- Ik vind het belangrijker dat je in de Europese unie een lijn trekt, en dan ook vooral naar de andere delen van de wereld toe.
- Ik zie daar geen heil in, we worden van alle kanten besodemieterd.
- Economische gelijkschakeling.
- Ik hoop dat alles goed geregeld wordt, als alles doorgaat.
- Het is goed om dingen vast te leggen.
- Asielzoekersbeleid.
- Met meer bereik je meer.

- Heel goed om een Europees beleid te maken wat betreft veiligheid en terrorisme. Ik denk dat het heel goed is als de neuzen allemaal dezelfde kant opstaan.
- Enerzijds is het goed voor de EU, maar anderzijds moeten ze in Brussel niet bepalen wat wij in Nederland moeten doen.
- Er zijn bevoegdheden nodig op Europees niveau.
- Beter voor al die landen.
- Economie en handel zullen vereenvoudigen... Meer eenheid...
- En dat er afspraken opgesteld worden.
- Wij lopen een beetje achter Europa aan. De Nederlandse parlementaire democratie is ook niet alles.
- Duidelijkheid van wet in Europa.
- En landen die minder nauw verbonden zijn die zich moeten conformeren.
- Beslissing op Europees niveau, hogere maat van samenwerking in Europa.

- wat een boer niet kent dat ie niet
- Ik heb er nog niks over gehoord.
- EU grondwet moet de basis zijn naast de grondwet van het land.
- Er moeten duidelijke centrale afspraken komen voor een betere samenwerking.
- te veel opgelegde verplichtingen zoals bijv asielbeleid
- Omdat er nog landen zijn waar een heleboel beter moet worden. Europa moet wel samengevoegd worden in dat soort wettelijke aanpak.
- Ik denk dat een aantal zaken op langere termijn anders georganiseerd kunnen worden. Denk aan het sociale en fiscale stelsel.
- Een stuk integraal beleid voor heel Europa
- Elk land zijn eigen cultuur, ik vind dat Duitsland en Frankrijk niet voor ons moeten bepalen.
- Anders worden we nooit een echte Europese UNIE!!!
- Zolang we er maar op vooruitgaan, en dan bedoel ik de het via meer werk en etc.
- Omdat ik nu in een notendop heb gehoord wat het inhoud. Ik zal toch meer informatie moeten hebben.
- De Europese wetgeving is niet geheel van toepassing op Nederland.
- Omdat we er helemaal nog niet overna hebben gedacht
- De regels in de EU worden dan duidelijker.
- Het is nu een Europa en dan is het goed dat je bepaald richtlijnen hebt.
- Je kunt met meer mensen meer bereiken.
- Als er eenheid moet komen, dat moet er ook een grondwet komen.
- Weinig informatie.
- te weinig kennis over inhoud; heb zelf geen idee van evt. voordelen door een grondwet

Waar hangt uw uiteindelijke keuze om voor of tegen het Europees grondwettelijk verdrag te stemmen nog van af? Waardoor laat u uw oordeel beïnvloeden?

- De joods-christelijke identiteit moet behouden worden, dus het ligt eraan wat er in de grondwet over dit onderwerp staat.
- Ik wil eerst beter voorgelicht worden.
- Ik wil er eerst meer informatie over hebben.
- Ik wil graag nog meer informatie zodat ik weet waar ik voor stem.
- Aan de vrijheid die wij behouden in Nederland, en de mogelijkheden die wij krijgen aangeboden.
- Precies weten wat er in staat en welke consequenties dit heeft voor Nederland.
- Wil eerst genoeg geïnformeerd worden.
- De aanpak van asielbeleid en terrorisme.
- Door de informatie, of ik het inhoudelijk eens kan zijn met de grondwet. Of het een beetje past bij de principes waar ik van uit ga.
- Van de informatie die ik nog moet inwinnen daarover.
- Ik wil eerst weten wat het verdrag inhoudt voordat ik ga stemmen.
- Moet eerst meer informatie hebben om een oordeel te kunnen vellen.
- Informatie over het onderwerp.
- Dat is afhankelijk van bepaalde aspecten die in Nederland goed geregeld zijn en in andere Europese landen niet en ben bang dat ze het niet goed zullen keuren.
- wat er precies in grondwet staat. Meer duidelijkheid.
- Hangt er vanaf hoe ze ervoor staan, hoe reageert Nederland erop? Als Balkenende blijft dan weet ik het niet.
- Het hangt af van de inhoud.
- Door meer informatie.
- Ik moet eerst meer informatie hebben over de inhoud van het Europees grondwettelijk verdrag.
- Het hangt ervan af wat er in het referendum staat.
- De informatie die nog tot mij gaat komen, hoop ik dan maar.
- Inhoud van het verdrag.
- Inhoud van het Europese grondwettelijke verdrag.
- Door milieubeleid.

- Belangen van Nederland/ mij/mijn werk door wat ik lees/ zie op journaal.
- Van de vraag of Nederland wordt weggevaagd of dat ze toch nog wat te zeggen hebben.
- Ik ben nog niet goed genoeg geïnformeerd.
- door de standpunten in het verdrag.
- Ik weet er nog te weinig van.
- Op dit moment weet ik er te weinig vanaf om een keuze te maken, ligt dus aan de informatie die ik verder nog ontvang.
- Veel informatie krijgen.
- De bepalingen in het verdrag.
- Of de grondwet ook voor Nederland gunstig is.
- Zou er eerst meer over willen weten.
- Nog wat meer informatie, wat meer over lezen.
- Of ik er genoeg van weet. Inhoudelijk gezien
- Van de inhoud van het verdrag.
- Dat hangt af van of datgene dat wij nu met elkaar hebben afgesproken enigszins blijft, en of Nederland nog haar stem mag laten horen.
- De inhoud ,informatie die ik hierover krijg
- Dat de regeringen op een lijn hangen.
- Als blijkt dat ze daadwerkelijk doen wat ze zeggen. Omtrent asielbeleid en criminaliteit.
- Daar moet ik meer over weten.
- Nog meer informeren.
- Er moeten goede afspraken gemaakt worden binnen de EU en dat gebeurt nog niet echt.
- Meer informatie inwinnen voordat ik stem.
- Meer informatie.
- Door de informatie die ik krijg.
- Als ik goed geïnformeerd ben.
- Dat hangt af van de inhoud van het referendum.
- Inhoudelijk wil ik meer geïnformeerd worden.
- Ik weet nog geen details.
- Dus door de invloed van het land zelf.
- Ik heb nog te weinig informatie om een goede keuze te maken.
- Moet me meer over de informatie buigen.
- Wat voor informatie ik krijg, wat ik er mee kan en hoe Nederland er voor staat
- Meer informatie.
- Ik zou eerst meer informatie hierover willen zien.
- Ik moet er eerst meer inzicht in hebben.
- Of ik het wel of niet eens ben met al die punten.
- In hoeverre de nederlandse regering gaat doen.
- Kijken wat ze willen gaan doen. Ik wil eerst meer informatie hebben. Daar laat ik het van afhangen.
- Van de informatie die ik lees.
- Aan de informatie die ik erover krijg.
- Ik laat dat afhangen van de inhoud van de grondwet zelf. Als er een aantal negatieve dingen voor jezelf instaan dan ga ik daar natuurlijk nu niet zomaar een antwoord op geven.
- Altijd de kleine lettertjes lezen.
- De inhoud van het verdrag.
- Wat ze met bepaalde onderwerpen van plan zijn.
- Als ik goed geïnformeerd ben.
- Wat voor gevolgen het voor Nederland heeft.
- Zou graag meer informatie willen hebben.
- Meer informatie.
- Ik moet er eerst meer lezen en over horen wat het inhoudt. Het is nu nog te vaag.
- Of het mij beter of slechter laat worden
- Van wat er de komende maanden politiek nog gaat gebeuren. Er kunnen nog allemaal kleine dingen gebeuren. Ik kan er nog geen zinnig woord over zeggen.
- De algemene informatie die er in staat.
- Als de voordelen groter blijken te zijn dan de nadelen.
- Ik zal me er beter in moeten verdiepen.

- inhoud van de beleidspunten voor Europese burgers
- Wat het precies inhoudt.
- Nog te weinig informatie. Moet voor lange duur.
- Te weinig informatie.
- Afhankelijk van de informatie die ik krijg.
- Ik moet het gelezen hebben, en ook nog eens begrepen hebben waar het om gaat en ik moet het eens zijn met de inhoud.
- Mijn stem zal afhangen van in hoeverre Nederland nog invloed zal uitoefenen op ontwikkelingen, beleid en beslissingen
- Van de informatie die ik krijg.
- Het is bij een Referendum alleen ja of nee. Daardoor moet je altijd goed geïnformeerd zijn voordat je antwoord geeft op een vraag waar geen grijs bestaan kan.
- Ik zou eerst graag meer informatie willen hebben.
- Of de zaken die worden geregeld in dit verdrag, volgens mij goed zijn voor dit land, of juist slecht. dus als ik vind dat de zaken niet goed zijn voor Nederland, dan stem ik tegen.
- De inhoud van het geheel.
- Inhoud verdrag.
- Door de inhoud of ik er mee eens ben of niet.
- Waar ze voor staan.
- Op Europees niveau is er belangstelling voor.
- Door de inhoud.
- Wat de gevolgen zijn voor de Nederlandse burgers. Na wat meer informatie.
- Wil meer kennis hebben over het gebeuren.
- Ik moet eerst meer informatie hebben.
- Door alles wat ik erover zie en lees, vooral op internet.
- Als ik voldoende informatie heb. Nu is er nog niks bekend dus kan ik mijn mening nog niet geven.
- De zaak rond Turkije en het asielzoekersbeleid, als we daar vanaf komen, dan is er heel wat gewonnen.
- Goed in verdiepen.
- Ik wil graag eerst meer informatie zien.
- Ligt eraan wat er in de inhoud staat. Je wilt wel weten waarvoor je stemt.
- De mate waarin Nederland nog zichzelf blijft. dat de identiteit bewaard blijft.
- De concrete afspraken die gemaakt worden.
- Ik wil meer informatie.
- Door de inhoud van het stuk is bepalend voor mijn oordeel en ik heb het nog niet gelezen.
- Ik ben nog niet genoeg geïnformeerd.
- Ik moet er eerst nog meer vanaf weten voordat ik kan gaan stemmen.
- Van de informatie.
- Algemene vrijheden zijn bepalend of ik voor stem
- Aan wat erin staat.
- Informatie die ik nog te lezen, te zien of te horen krijg.
- De informatie die ik krijg.
- De informatie die ik krijg.
- hangt af van inhoud die ik krijg.
- Afhankelijk van wat bepaalde politieke partijen erover zeggen en hoe het kabinet ervoor staat.
- Van het informatiepakket dat er komt.
- Weet ik eigenlijk nog niet.
- Het democratische gehalte van het verdrag en wat de Europese invloed van de bevolking is. Voor meerdere onderwerpen referenda gehouden worden, niet van opinieerend karakter maar ook doorslaggevend karakter.
- Van wat er allemaal bij komt kijken, ik ben er nog niet goed over geïnformeerd.
- Wat er allemaal in Nederland dan gaat veranderen. Ik zou het niet goed vinden als de grotere landen het voor het zeggen krijgen.
- Voorlichting die ik krijg.
- Dat het goed uitpakt voor Nederland, dat ze niet Nederland in een hoekje duwen.
- Als ik er echt iets meer van weet, dus als ik er iets meer over te lezen of te horen krijg.
- Ik zou willen weten wat er precies in staat en willen weten wat dan mijn rechten en plichten zijn.

- Hangt van de informatie af die ik in de komende tijd zal krijgen.
- Ik moet nog meer informatie hebben.
- De informatiestroom en er moeten duidelijke voorbeelden komen van voortgang, bijvoorbeeld: anti-terrorisme.
- Meer informatie.
- De hoeveelheid kennis die ik in de komende maanden nog kan opdoen.
- Ik wil me eerst nog even goed informeren.
- Ik moet echt eerst de inhoud weten voordat ik daar iets over kan zeggen.
- Van wat er in het grontwettelijk verdrag staat.
- te weinig informatoe
- Of Nederland toch wat te zeggen blijft hebben in de EU
- Ik moet de inhoud eerst goed weten.
- Inhoeverre ik het eens ben met de nieuwe bepalingen ed.
- Wat mij het beste lijkt voor nederland.
- Hangt af van de inhoud.
- Op wat voor regels er gemaakt worden er is nu gewoon te weinig informatie over
- Voornamelijk aan de informatie die ik er nog over kreig, dus inhoudelijk.
- eerst wil ik er graag wat meer over weten. Ik wil weten wat er eigenlijk in staat en wat de consequenties voor ons zijn.
- Wil eerst weten wat het Europees grondwettelijk verdrag in houdt.
- De mate waarin het Europese en het Nederlandse beleid overeenkomen.
- Het hangt af van het algemene beeld dat ik dan heb, hoe ze met elkaar omgaan en wat er allemaal gebeurt rond die tijd.
- Goede informatie, de afwijkingen met de Nederlandse grondwet.
- Ik heb echt nog geen beeld van zo'n grondwet....
- te weinig informatie
- Informatie.
- Ik zou eerst het e.a. moeten weten nog. Er zouden dingen in kunnen staan waar ik het absoluut niet of wel mee eens ben.
- Dat hangt er van af of ik weet wat er allemaal instaat.
- Informatie.
- Wat ik vind van de besluiten; hebben wij (europa) er voordeel bij.
- Een deel van gevoel. Van wat het straks met mij gaat doen. Op lange termijn is het een goede zaak, ik vraag me alleen af welk prijskaartje eraan hangt.
- Meer informatie over de grondwet.
- Informatie over de de inhoud.
- Het is afhankelijk van de inhoud, waarvoor ik ga stemmen.
- Het hangt er van af wat er in staat en of ik me daar al of niet in kan vinden.
- Aan de inhoud van het grondwettelijk verdrag.
- Dan moet ik precies weten wat er dan allemaal gebeurt.
- De inhoud van het Europees grondwettelijk verdrag.
- De voor en nadelen van de maatregelen vooraf van het verdrag
- Ik heb meer informatie nodig om mijn stem te kunnen bepalen.